

Förord

Den 12 juli 1969 kördes det första travloppet på Halmstad-Travet, Gert Scherman segrade med Curina. Efter 50 år skall banans historia sammanfattas i en jubileumsbok.

Mycket har hänt sedan den dagen. I strid ström valfärdade stora skaror till premiären för att nyfiket beskåda händelsen.

Omsättningen var för den tiden skyhögt, en välbehövlig start och injektion för den unga administrationen.

Flexibiliteten och nyskaparandan har alltid funnits kring ovalen, vare sig det har handlat om sport eller administration. En kultur som lever kvar än idag och har särpräglats av innovation. Många av de saker som idag ter sig som självklarheter i svensk travsport, startade en gång här i Halmstad.

Berättelserna i boken är många. De belyser inte enbart det som hänt under tävlingarna, utan visar med enfaset travsportens bredd och betydelse för samhället.

Historia är viktigt, det är genom den vi bygger våra beslut för framtiden. Tack till redaktören Thomas Engman, samt övriga medskribenter och alla ni som på något sätt bidragit till att denna skrift blivit verklighet, genom ert stora engagemang och berättarlust.

ClasGöran Carlsson
Ordförande
Hallands Travsällskap

Redaktör: Thomas Engman

Foto: Lars B Persson, TR Media och arkivbilder

Grafisk form: KBMEDIA

Tryck: KBMEDIA

Citera gärna ur boken men ange källan.
För all reproduktion av text och bild krävs
Hallands Travsällskaps tillstånd

Bilderna på omslaget är presenterade i boken

Utgiven av: Hallands Travsällskap

ISBN 978-91-519-1066-6

Innehåll

Halmstad-Travet 50 år (Stefan Holmgren)	4
Min tid på Halmstad-Travet (Gert Lindberg)	10
Navet i travbanans nybygge	15
1895 - året då hästsporten kom till Halmstad (Lennart Hildingsson)	17
Travet tog landning på Civila flygfältet	21
Sprintermästaren	24
Stig H Johansson - meste vinnaren	30
Euro Classic Trot	34
Champions	37
Första kvinnliga travtränaren	40
Färgstark innovatör (Peter Adler)	43
För arvet vidare	47
Resan mot höga höjder	50
Kvinnan bakom verket	54
Mångsysslaren som gjort avtryck	56
Den internationella karriären	58
Första banan i landet med open stretch	61
Sagohästen från Slättåkra	63
Made in Åled	67
Prästgården blev Drömgården	71
Halmstads främsta travare	76

Halmstad-Travet 50 år

Av Stefan Holmgren

Vem startade Halmstad-Travet?

Ingen travbana kommer till stånd utan en eller flera eldsjälar. Yngve Larsson är den person som låg bakom tillkomsten av Halmstad-Travet. Redan 1960 arrangerade Yngve – tillsammans med sin trogne partner Folke Bjurenfors - propagandatävlingar på Civila flygfältet i Halmstad. Ett år tidigare (1959) hade Jägersro startat spelformen V5 som ledde till ett nyvaknat intresse för svensk travsport.

Yngve Larsson

Stefan Holmgren

Med detta stora intresse (mycket folk besökte propagandatravet) som grund fortsatte Yngve att övertyga de många institutioner som måste säga sitt. Halmstad kommun (som ställde upp med två miljoner kronor i kommunal borgen) samt inte minst Svenska Travsportens Centralförbund (STC). Året före invigningen 1969 fick Yngve tummen upp från såväl kommunen som STC och byggnationen kunde starta.

Hur såg konkurrensen ut om en ny travbana?

Växjö kämpade i flera år för att få till en ny travbana – detta i direkt konkurrens med Halmstads intressen. STC – främst genom sin ordförande Hugo Åberg, även ordförande på Jägersro – var den person som påtagligt engagerade sig i att stödja Halmstads ansträngningar och Växjö fick därigenom lägga ned sitt projekt.

År 1965 hade Kalmar och Mantorp premiär som landets permanenta travbanor nummer 26 och 27, fyra år senare blev Halmstad nummer 28. Sedan dröjde det till 1995 innan ytterligare en permanent travbana fick sitt tillstånd (Vaggeryd).

Inledande organisation

Halmstad-Travet sökte i början av 1969 en chef (kallad travsekreterare) samt en medarbetare. Som 21-årig nybliven journalist på tidningen Arbetet i Malmö sökte jag styrelsens ordförande – Bruno Johnsson – för att göra ett reportage om läget i Halmstad, inklusive dess organisation. Samtalet avslutades med att Bruno tyckte att jag skulle söka tjänsten.....!

Bruno Johnsson

Efter kort tids funderande slog jag till, inklusive att Bosse Hjertsson följde med som min medarbetare. Bosse var sedan Halmstad-Travet trogen i 18 år och därefter mångårig och uppskattad

sportchef på Svenska Travsportens Centralförbund och Svensk Travsport.

Blivande chefredaktören Bosse Fransson (signaturen Red Mile) i Trav och Galoppronden skojade om att jag fått jobbet för att jag hade ungdomsrabatt på både flyg och tåg....! Bosse förblev i alla år en god vän och en stor supporter av Halmstad-Travet.

Styrelsearbetet leddes inledningsvis av Bruno Johnsson. I samband med att Bruno flyttade till Stockholm efterträddes han av doktor Sven Rosengren, en stor Halmstad-profil med många strängar på sin lyra.

Av stor betydelse var att Halmstad kommun i samband med de ekonomiska problem som uppstod våren 1969 på grund av höga investeringskostnader, placerade sin ekonomichef Gert Lindberg i styrelsen – med uppgift att medverka till en både kort- och långsiktig lösning.

Elis Ljungek är den person som under Halmstad-Travets alla år innehaft i stort sett samtliga befattningar som finns på en travbana. Hans stora kunskaper om travsport ledde till att Elis under många år ledde arbetet att kraftsamla landets uppfödare kring sin centralorganisation Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen (ASVT).

Samspel styrelse och ledning

För min del var det – främst – två faktorer som gjorde att jag vågade anta utmaningen att bli chef för Halmstad-Travet:

Innovationer under Halmstad-Travets era

Begränsning av antalet startande per lopp (1970)

Under denna tidsperiod kunde 18 hästar starta i vissa lopp. I Halmstad konstaterade vi att under lågsäsong hade vi svårt att fylla fälten, samtidigt som tvångsstrukna hästar ej kunde vara med.

Genom att begränsa antalet startande hästar per lopp till 12 kunde vi införa ett så kallat uppsamlingslopp, i vilket alla hästar som ej beretts plats i ordinarie lopp fick starta. På detta sätt uppnådde vi två viktiga faktorer:

1. Genom begränsning till 12 startande per lopp fick vi bättre sportslig kvalitet i dessa lopp.
2. Införandet av uppsamlingsloppet (som nästan alltid resulterade i hög totalisatoromsättning) ledde till att vi klarade av att köra nio lopp även under lågsäsongen.

1 Läget

Det strategiska läget mellan storstäderna Göteborg och Malmö. För egen del var jag övertygad om att Halmstad skulle kunna skapa en egen tävlingsprofil vid sidan av storbanornas omfattande året-runt-verksamhet. Genom att huvudsakligen tävla på sommarhalvåret skulle vi kunna skapa ett trivsamt alternativ för besökare, såväl publik som aktiva.

Publiken är samlad.

2 Inga förutfattade meningar

Eftersom Halmstad var en "vit fläck" på travkartan utgick jag från att det skulle gå att testa många nyheter inom travsporten utan att styrelse och banans olika organisationer skulle agera bromsklossar. Den vilja att testa nya idéer som växte fram i Halmstad bedömer jag som en mycket viktig faktor för att Halmstad-Travet redan efter några år växte till landets fjärde största travbana, sett till totalisatoromsättningen.

Jag har haft nöjet att följa Halmstad-Travet genom alla år och kan konstatera att kommande styrelser och ledningar varit besjälade av samma vilja att skapa förändringar och en trivsamt miljö. Detta tillsammans med en god sammanhållning inom banan har lett till en stark identitet för Halmstad-Travet.

Premiärdagen 12 juli 1969

Halmstad hade tilldelats 20 tävlingsdagar 1969, men på grund av en försenad premiär kunde endast 18 dagar genomföras premiäråret.

Den första dagen blev en gigantisk succé, dock med stor tidsförsening. Publiktillströmningen på cirka 10.000 åskådare skapade en sådan kaotisk trafiksituation att även tävlande ekipage och funktionärer fastnade i trafiken.

Det allra första loppet på Halmstad-Travet.

Innovationer under Halmstad-Travets era

Utökad programinformation (1970).

Kombinationen av att vi hade en hemmapublik med relativt låg kunskap om hästar samt väldigt många gästspelande ekipage ledde till att vi ville utöka informationen om startande hästar i travprogrammet. Detta skedde genom att vi dels redovisade ekipagens sex senaste starter, dels redovisade hästens totala statistik (antal starter, placeringar, insprungna prispengar) under såväl innevarande år som under föregående år. Detta skapade mycket manuellt handarbete såväl för oss i Halmstad som för Svenska Travsportens Centralförbund som aktivt hjälpte oss med denna förbättrade publikservice.

Historisk premiärvinnare blev Jägersro-ekipaget Curina och Gert Scherman. Storloppet för dagen – Premiär-cupen – blev en rafflande final där Åbys Sire Pile och Olof Fägerås knappt höll undan för bland andra Near Me – Kjell Isgren och Ejnar Scott – Sören Nordin.

Omsättningen blev ofattbara 800.000:- på åtta lopp och succén från premiären total, även om banunderlaget var långt ifrån bra.

Premiär för Sprintermästaren 1971

Under Halmstad-Travets två första år valde vi snabbloppsklassen för våra storlopp – Premiär-cupen 1969 och Tylö-Trofén 1970.

Med The Hambletonian i USA som förebild letade jag efter en lucka i det svenska unghäst-programmet. Analysen visade att ett sprinterlopp för fyraåriga svenska hästar saknades. Samtidigt fick fyraåriga hästar ej tävla två gånger samma dag (försök och final).

Hambletonian statyetten

Efter många diskussioner med Bosse Fransson (Travronden) och en lokal support av Elis Ljungek – då ordförande i Halmstadortens Travhästägarförening – gick styrelsen med på att starta Sprintermästaren 1971.

Den gudabenådade silversmeden Jan Lundgren fick uppdraget att producera silverstatyetten "Hambletonian" som varje år delas ut till segrande hästs ägare.

Cirro och Sören Nordin.

Premiären för Sprintermästaren 1971 – med försök på onsdagen och final på lördagen – blev enastående.

Så här såg finalfädet ut:

1 Cirro – Sören Nordin, 2 Ego Boy – Ingemar Olofsson, 3 Nicolas – Berndt Lindstedt, 4 Vicke Bunter – Rune Johansson, 5 Reno – Jan Nordin, 6 G.A.Scotch – Ulf Nordin, 7. Lessing Boy – Gunnar Nordin, 8. Allein – Håkan

Wallner, 9. Golden Day – Gert Scherman. 10 Git Key – Uno Swed

Finalen vanns av Cirro, före Lessing Boy och Ego Boy. Halmstad-Travet hade slutligen hittat rätt med sitt profillopp.

Framgångsfaktorer under 50 år

Att med några rader sammanfatta Halmstad-Travets 50-åriga tillvaro låter sig inte göras. Däremot är det några väsentliga faktorer som måste framhåvas:

Trivselseffekten

Halmstad-Travet har under åren satsat på att vårda trivselseffekten, det skall vara roligt att verka på banan, men även gästande ekipage såväl som publik skall finna en trivsam atmosfär. Banans ledning och styrelser har under alla dessa år vårdat och utvecklat dessa värden.

Sportsliga framgångar

Det går inte nog att betona den höga sportsliga kvalitet som präglar Halmstad-Travets verksamhet. Sällskapet satsning på en god hästmiljö och en unik skötsel av bankroppen har lett till att allt fler duktiga tränare/hästskötare/hästägare sökt sig till Halmstad-Travet. Såväl Kari Lähdekorpi som Peter Untersteiner har lyckats med bedriften att bli Sveriges vinstrikaste stall under några år. Unika bedrifter för en så kallad "mellanbana"!

Innovationer under Halmstad-Travets era Etablering av vinnarcirkel (1971)

Under mina studiebesök i USA (vintrarna 1970 och 1971) fascinerades jag av den närhet som uppstod mellan publik och segrande ekipage i form av en vinnarcirkel på publikplats. Glada hästägare, körsvänner kunde här fotograferas och intervjuas i den spontana glädje som alltid är som bäst och spontanast direkt efter loppet.

En ständig diskussion inom styrelsen i Halmstad var under många år huruvida vinnarcirkeln skulle ligga på innerplan eller publikplats, men företeelsen blev sedan en självklarhet i hela trav-Sverige, oavsett plats för vinnarcirkeln.

Min tid på Halmstad-Travet

Av Gert Lindberg

Under fem års tid, från våren 1969 till dess jag 1974 tillträtt tjänsten som verkställande direktör på ATG, satt jag med i Halmstad-Travets styrelse. Det var en tid med stort ekonomiskt ansvar för banans situation, men också ett tillfälle att få komma in i en för mig ny miljö med en härlig sport och med otaliga många nya bekansnader både bland utövare och administratörer. Det ledde slutligen fram till ett för mig nytt yrkesval i och för den nya sporten.

Bakgrund till och inledningen av mitt engagemang

Jag var sedan 1967 ekonomichef i Halmstads kommun. När jag på våren 1969 kom in i travsällskapets styrelse hade anläggningsarbetena redan pågått i trekvarts år.

Handelsbanken hade nu meddelat kommunen att medlen för bygget, fyra miljoner kronor, tagit slut och att anläggningen bara var halvfärdig. Kommunen, som borgen för två miljoner och blivit utlovad två styrelseplatser, beslutade att i den uppkomna situationen sätta in mig i styrelsen.

Vid mitt första styrelsemöte i travsällskapet beslutade styrelsen att som chef för banan utse en tjugoförårig grabb från Malmö. Jag visste inte att Stefan Holmgren blivit född in i travet och kände det minst sagt vågat. Men jag fick under

Gert Lindberg

min tid vid Halmstad-Travet stor respekt för Stefans arbete och vi hade ett utmärkt samarbete. Jag fick snabbt klart för mig att styrelsen satsat hårt för att åstadkomma en jättefin anläggning - men utan att man hade tillräckliga ekonomiska muskler. De sammanställningar jag gjorde visade att det som redan lagts ned och det som återstod av det som beställts,

sammanlagt skulle komma att uppgå till cirka sju miljoner kronor med en finansieringsplan på fyra. I den uppkomna situationen gällde det att försöka uppnå utökad finansiering och samtidigt gasa för att hinna med premiären i juli och bromsa allt som gick av kostnader. I detta ingick att premiären genomfördes med en publikläktare som ovanpå tothallen hade trappstegsgradänger utan tak och väggar och med trästaket runt om för att hindra publiken att ramla ner.

Några viktiga ekonomiska milstolpar under min styrelsetid

Tilläggsfinansiering ordnad 1969.

I en tuff lånemarknad, där Handelsbanken vägrade utökade lån, lyckades det att med goda kommunala relationer och tack vare att kommunen lyfte sin borgen på två miljoner högre upp, få tre andra banker att ta hand om två miljoner, varjämte byggföretaget lovade ligga kvar med resten.

Sportslig succé från premiären 1969.

Att banan redan från premiären i juli 1969 hade stor sportslig framgång hade stor ekonomisk betydelse. Utan detta hade situationen varit bekymmersam.

30 tävlingsdagar 1970.

Utan banbelysning och sen premiär hann Halmstad-Travet bara genomföra 18 av erhållna 20 dagar 1969. Våra beräkningar visade att vi 1970 behövde 27 dagar för att klara de kraftigt ökade kapitalkostnaderna. Inför STC's styrelsemöte

i frågan reste jag några gånger ner till STC's ordförande Hugo Åberg i Malmö och visade våra kalkyler. Åberg blev slutligen övertygad och lovade att vi skulle få våra 27 dagar.

Två dagar innan STC-mötet kom katastrofen. Hugo Åberg omkom i en trafikolycka. Jag visste att det fanns motståndare till fler dagar för Halmstad och beslutet blev oförändrat 20. Trots maningar till oss att inte överklaga gjorde vi detta och Halmstads kommunalråd Erik Bengtsson följde med upp till vårt besök i Lantbruksstyrelsen, där vi utlovades våra 27 dagar. Efter fortsatt intervention från Erik Bengtsson blev det slutliga beslutet i Jordbruksdepartementet 30 dagar.

Kommunens övertagande av anläggningen och utarrendering till Halmstad-Travet 1972.

Trots fortsatta sportsliga framgångar och med utökat antal tävlingsdagar gjorde successivt stigande marknadsräntor att kapitalkostnaderna var ett bekymmer. När det inte gick att med Halmstad-Travet som låntagare få ner låneräntorna till önskvärd nivå, blev lösningen att Halmstads kommun 1972 övertog äganderätten till anläggningen och arrenderade ut den till banan. Att lånen nu kom ner till kommunräntenivå innebar en definitiv lösning av de ekonomiska problem som ursprungsinvesteringen inneburit.

Några episoder från min styrelsetid

Av många minnesvärda ögonblick tar jag upp några av litet olika karaktär:

Styrelsen målar banans innersarg.

Bankroppen hade en innersarg av grå betong och man ville lysa upp den och måla den gul. Bland de större och mindre besparingsåtgärder som vidtogs inför premiären beslutades att styrelseledamöterna med eventuella respektive skulle göra detta. En försommarskväll samlades vi och sargen delades upp på oss i olika delsträckor. Resultatet var att sargsträckan kom att skifta i många olika gula toner efter färgmängd och arbetsnivå. Jag fick aldrig reda på hur Stefan slutligen fick en mera enhetlig färgton på sargen.

Bråkdelar och oinlösta kuponger.

Redan från premiäromgången var jag med i den ekonomiska analysen av tävlingsdagarna med deras olika intäkter och kostnader. I redovisningen från den fina premiärdagen i juli 1969 kom det plötsligt in mer pengar från totospelet än vad vi räknat med. Det var stora pengar och

Omkring 2000 V5-bongar inlämnas. Dessa rättas efterhand och värdet på kvarstående bongar meddelas efter varje lopp. Spännande! Marianne Nordborg och Siv Enggren rensar kuponghögarna.

visade sig bestå av för mig tidigare helt obekanta medel från bråkdelar, när oddset till exempel jämnades ner till 3 från 3,55, samt oinlösta vinstkuponger. Stor glädje när vi därmed kunde uppgradera vår tidigare budget för helårets totointäkter med nästan 1 procent.

Stefan och kansliet får kontor.

På grund av det ekonomiska läget hade vi inte råd att bygga något kontor för kansliet inför verksamhetsstarten, utan Stefan och Bosse Hjertsson fick sitta i en grön arbetsvagn på gummihjul från Skånska Cement.

Bo Hjertsson

En dag på hösten 1969 läste jag en annons i Hallandsposten att industriföretaget Nordiska Filt, som byggt nytt på annan tomt, sålde ut två kontorsbaracker. Efter att jag besiktigt dem och funnit att det egentligen var två fina villabyggnader lade jag ett bud på bägge på 20.000

kronor var och fick dem båda. För att kunna flytta den ena till travbanan ringde jag Uno Eliasson, hästägare med stor transportfirma.

Han var positiv att hjälpa till och när han fick höra att jag skaffat båda byggnaderna, lovade han att flytta den ena gratis till travbanan, om han fick köpa den andra för

Ego Boy och Ingemar Olofsson.

mina erlagda 20.000 kronor. Till små pengar fick banan nu en fin byggnad stor nog att till hälften inrymma kansli och till hälften möteslokal för sällskap och hästägare.

Ego Boy på besök.

När vi i styrelsen fick reda på att Ego Boy skulle göra sin första start efter Elitloppssegern 1973, blev det jubelrop - från alla utom mig.

Ända sedan parkeringskaoset vid premiären 1969 hade jag påtagit mig ett ansvar för parkeringarna. Jag hade tagit initiativ till att snabbt utöka parkeringsytorna på mark vi fick utnyttja på intilliggande jordbruksfastighet

Ordförande i Hallands Travsällskap 1969-2018

Bruno Johnsson

Sven Rosengren

Anders Wahlstrand

Elis Ljungek

Björn Molin

Peter Adler

Kenneth Svensson

Marjaana Alaviuhkola

ClasGöran Carlsson

Innovationer under Halmstad-Travets era

Referat av loppet (1971)

Detta hjälpmedel för att en ganska ny och ovan travpublik skulle kunna följa "sina" hästar på ett bättre sätt – genom högtalarreferat från start till mål – betraktades av en del vana travbesökare som ett störande moment, men som ett viktigt hjälpmedel för den publik som hade svårt att se skillnad på ekipagen.

Elis Ljungek skötte högtalarreferaten med den äran under många år, successivt infördes sedan konceptet på alla travbanor i Sverige.

och jag övervakade ofta parkeringarna vid stora tävlingar.

Trots att jag i själ och hjärta också var glad för Ego Boy, fruktade jag för nytt kaos. Räddningen blev att kommunen tvärs över vägen höll på att etablera det nya Vallåsområdet och redan asfalterat de avsedda villagatorna. Vi fick nu tillstånd att öppna avspärningarna och låta publik parkera på dessa villagator. Jag deltog sedan med odelad glädje i den härliga Ego Boy-dagen.

Yngve Larsson

- navet i travbanans nybygge

Yngve Larsson född och uppvuxen i Vessigebro utanför Falkenberg är en av de personerna som skapade Halmstad-Travet. Han var själv nog med att poängtera att det var ett lagarbete.

– En travbana är aldrig en mans verk, menade Yngve som kom i kontakt med travsporten på 1950-talet i Västergötland.

– Jag följde med goda vänner till det nystartade Axevalla. Egentligen var det dom som fick mig att sätta igång.

Yngves dotter Elisabeth Larsson kan bekräfta bilden att Yngve såg en potential i travsporten efter besöket på Axevalla.

– Pappa var egentligen inte intresserad av hästar men en affärsman som sålde och köpte vad som helst och kanske var det pengarna som lockade, funderar Elisabeth.

Yngve fick som sagt blodad tand och han vände sig till Halmstads kommun.

– Jag gick då till kommunens fastighetschef Anders Wahlstrand och bad att få disponera Civila flygfältet för travtävlingar.

Första propagandatävlingen på Civila flygfältet kördes 7 augusti 1960 och det följdes av

ytterligare två tävlingar. Hästar och körsvenner kom från Jägersro och Åby.

Då banan inte hade officiell status var totospel med pengar förbjudet. I stället kunde man vinna kaffeburkar och exempelvis ett kylskåp.

– Under åren 1961-67 lyckades jag med hjälp av Folke Bjurenfors få alla tillstånd som krävdes för en travbana. Ett kolossalt arbete innan allt blev klart, förklarade Yngve.

Yngve kunde inte nog betona vikten av att ha haft Folke Bjurenfors vid sin sida i uppstarten av travbanan i Sperlingsholm.

– Hur skulle jag ha klarat mig utan honom.

Yngve Larsson gratulerar segraren Kjell P Dahlström.

Han hade erfarenhet av travsport som jag saknade. De första propositionerna och programmen var bland annat hans verk. Vi hade ett mycket bra samarbete.

Premiärdagen 12 juli 1969 blev en stor succé med överfyllda läktare. Första säsongen placerade sig Halmstad på elfte plats bland landets travbanor trots bara 18 tävlingsdagar. Redan andra året blev det 30 tävlingsdagar och banan tog snabbt klivet upp i rygg på storbanorna.

Yngves intresse för travsporten fick honom även att bedriva verksamhet på stuteriet Flam-mabygget i södra Halland. Uppfödningarna, drygt hundra till antalet, fick bära uppfödarens initialer Y.L.

– Jag ägde gården under 1960-talet och födde upp travare. Av den legendariske Jägersro-tränaren Calle Schoug hyrde jag en av Sveriges mest kända hingstar på den tiden, Iran Scott.

– Egentligen var det hästen Norma Fortuna som fick honom att satsa vidare mot Flammabygget, berättar Elisabeth Larsson.

Yngve hade Åby som sin första ”hemmabana”. Norma Fortuna var rätt så framgångsrik enligt Elisabeth och familjen var ofta på plats när det var tävlingar.

Gert Lindberg och Stefan Holmgren visade sig vara friska fläktar in i Halmstads verksamhet och Yngve Larsson hyllade duons arbete.

– Vi har haft duktigt folk, och det är roligt att

det gått bra för dem även sedan vår stuga blivit för trång.

Vandringspriset som Yngve Larsson instiftade 1979 är ett lopp som ännu i dag har ett stort attraktionsvärde till Yngves minne.

Yngve Larsson fanns med i styrelsen vid bildandet av Hallands Travsällskap 1966.

(Berättat av Yngves dotter Elisabeth Larsson och saxat från Travhorisont från 1986 och tidnings-artiklar).

1895 – året då hästsporten kom till Halmstad

Av Lennart Hildingsson

Det var en vacker sommarsöndag 1895 på Östra stranden. Hästarna gnäggade, damer trippade runt med små parasoller i händerna och herrar anlade allvarliga miner i hatt och kostym. Detta var något helt nytt, det första stora publikarangemanget någonsin i Halmstads historia.

Tillställningen var utannonserad som "Kapplöpningarne vid Halmstad" och innehöll både galopp och trav. Och det var inte ett arrangemang enbart för hemmabefolkningen. Extratåg till en provisorisk "station" vid Östra stranden gick från Varberg, Nässjö och inte minst från Skåne – där galoppsporten redan etablerat sig stort.

Vid tvåtiden på eftermiddagen fanns 6 000

personer samlade runt den bana med utsikt över Laholmsbukten som var anlagd. Banan var försedd med hinder och gick i en oregelbunden slinga. Publiktalet motsvarade – detta förmodligen inte överträffat senare – halva stadens befolkning.

Segraren i fjärde loppet – Halländska damernas pris (3 500 meter) - underlöjtnant S Brunnström på Villefrance, rider fram för att få belöningen överräckt till sig av Sophia Nordenfalk, hustru till dåvarande landshövdingen i Halland.

Under finläktaren var det en livlig dryckesservering.

Under fyra år i rad, 1895–1898, arrangerades dessa tävlingar på Östra stranden, varje gång i mitten av juni.

Initiativet hade kommit från godsägaren Carl Sebastian Kuylenstierna på Sperlingsholm. Han hade redan vid mitten 1890-talet två hästar, Caprice och Mercedes, som tävlade på

galoppbanorna i södra Sverige. Kuylenstierna framförde sin idé för de inflytelserika borgarna i staden och pekade ut marker som lämpade sig: Strandområdet till en arrendegård, nära Östra stranden, med det romantiska namnet Sans Souci

En tävlingskommitté med välkända lokala namn blev också tillsatt och tog ansvar för finansiering, priser, att hästar och ryttare kom till evenemanget och inte minst för att det blev en festlig inramning kring det hela.

Sanden ryker om hovarna, då kappridningsfältet spränger fram.

Onsdagen före den stora tävlingsdagen utan-
nonserades programmet: "4 löpningar, hvartil
88 hästar äro anmälda, samt trafridning".

Hallandsposten hade speglat förväntningarna redan en månad innan: "Till kapplöpningarna vid Halmstad söndagen den 16 juni hafva ingått icke mindre än 84 anmälningar, ett oväntadt stort antal varibland många värdefulla."

Gräddan av södra Sveriges hästfolk kom verkligen. I första loppet, slätlöpning 1 609 meter, deltog exempelvis friherre Bror Cederström som tio år senare skrev in sig i galopphistorien genom att ta initiativet till Jägersrobanan i Malmö.

Första pris i tre av de fyra galopplöpningarna var 600 kronor och bland de som bidragit fanns Prins Eugen. Vad segraren i travloppet fick vet vi inte, uppgiften har gått förlorat i arkiven. I resultatlistorna från loppet förekommer inga tidsangivelser. Att komma i mål i en viss ordning efter ett givet antal varv räckte.

Totospel förekom officiellt inte. Men tydligen spelades det i slutna kretsar redan första året; en åskådare anmälde att han blivit av med 130 kronor ur en förlorad plånbok. Polisen grep inte mindre än fem ficktjuvar som härjade i trängseln.

Tävlingsarenan var enkel och på det av sanddyn-
ner inramade fältet fanns en provisorisk läktare byggd och även en restaurang.

Lägsta inträde var 50 öre, vilket vid denna tid motsvarade två-tre timlöner för en arbetare. Den som ville ha utsikt från egen häst betalade 10 kronor för att rida in på det inhägnade området, vars start- och målområde kantades av provisoriskt uppbyggda läktare.

Hallandsposten hade en skribent på plats som uttryckte sig målande: "Den lifligaste anblicken erbjöd vagns- och sadelplatserna. Det vimlade

Kapplöpningarne

vid
Halmstad

Söndagen den 19 Juni 1898

kl. 3 e. m.

1. Jockeyklubbens pris — 900 kr., 7 hästar anmälda.
2. Jernvägarne pris — 900 kr., 14 hästar anmälda.
3. Hålländska jordbrukares pris — 1,100 kr., kapplöpningsskommitténs badem pris, 12 hästar anmälda.
4. Jockeyklubbens pris — 1,500 kr., 14 hästar anmälda.
5. Halmstads stads pris. — Halmstads dänens hederspris och 1,500 kr. 1 hästar anmälda.

Biljettpreiser:
Vagnsplat 5 kr. (gällande endast för kusk och ekipage. Hvarje åkande skall vara försedd med biljett till någon af öfriga platser).
Ryttare 10: —
1-sta plats sadelplats med tribuna 3: —
2-dra 1: 60.
3-dje 0: 60.
Extratåg till och från kapplöpningssättet kostar att anordnas.
Loflig restaurations & kapplöpningssättet är ombesörjd.

(2008) **Kapplöpningsskommittén.**

Kapplöpningarne

vid
Halmstad

Söndagen den 14 Juni 1896

med början kl. 2,15 e. m.

5 löpningar, hvartill 109 hästar äro anmälda.
Fidare genom affischer och program.

Halmstads Kapplöpningsskommitté.

(1811.)

af eleganta ekipager, ljus och mörka toaletter, som alla voro "chic", ryttare i brokiga siden-tröjor, hästar, som togo sina promenader af och an, kännare, som redan innan löpningarne börjat, förutspådde resultaten och i facktermer utbredde sig öfver hästarnes kondition och chanser..."

Galoppen, de fyra steple chase-loppen, beskrivs ingående medan det avslutande travloppet syns vara mer en parentes i sammanhanget: Allt vi får veta är att de fyra ekipagen kom alla i mål "med stora mellanrum".

Sedan fortsatte festen inne i stan på hotell Mårtensons teatersalong och på sommarrestaurangen Öfre Tivoli i Norre Katts park. Här njöt man dagen till ära av supé (sexa med varmrätt), något som förut aldrig hade serverats i Halmstad på en söndag. Över borden diskuterades också, för första gången, Halmstads möjligheter att bli en turiststad.

Tävlingarna upprepades fram till 1898, det år då det också arrangerades en jordbruksmässa i Halmstad. Prissumman hade nu stigit till ofantliga 1 500 kronor till segrarna i var lopp. Detta förmådde ändå inte att ge tävlingarna det liv de haft de första åren. 60 hästar var anmälda och endast 23 kom till start. Även publiken svek i viss mån: "...halmstads damer voro rätt fåtaligt representerade..."

Kanske var det debatten om hur hästarna behandlas som lade sordin. Under 1896 års tävlingar hade en tävlingshäst stupat död ned

på mållinjen under jockeyns sporrar och piska. Från läktaren hördes utrop av avsky. Året därpå avled en häst i hjärtförslamning direkt efter ett lopp. Det skrevs om detta i tidningarnas insändarspalter, där man redan inför 1895 års arrangemang ifrågasatte om tävlingarna verkligen var till nytta för avel eller hästuppfödning. Eller om det endast var en "ren nöjestillställning".

Andra insändare invände att sporten helt visst befrämjade avel och framför allt "utbildar raske och säkre ryttare". Jockeys och kuskar vid tävlingarna i Halmstad var unga officerare från södra Sveriges kavalleriregementen. Hallandsposten publicerade en ledartext efter 1896 års tävlingar: "Vi har förut betonat, att om kapplöpningarna skall kunna tolereras i ett humaniseradt samhälle, så böra ryttarna lägga bort sina ridspön och sporrar. Ty pinsamt är det i sanning att se den användning som dessa får särskilt vid slutet av löpningarna."

Efter 1898 dröjde det 1960 innan det på nytt arrangerades travtävlingar i Halmstad. Det skedde på det då nyligen nedlagda civila flygfältet. Sen blev det ett uppehåll igen, till 1969, då Halmstad-Travet öppnades.

För eftervärlden torde däremot de fyra somrarna vid Östra stranden ändå ha haft betydelse. Hästsporten lokalt fick en injektion: Intresset gjorde exempelvis att 12 av de 71 hästar som ställde upp till start på Östra stranden 1897 tillhörde halländska hästägare.

Arrangörerna hittade också på något som de var först med i Sverige: vojlockar som var märkta med hästarnas namn. Detta så att publiken skulle se vilken som var vilken medan loppet rusade fram. Och staden var nu öppnad för omvärlden; den hade tagit sina första steg mot att bli den nöjes- och semesterstad som den senare blev känd som.

Text: Lennart Hildingsson

Fotografier: Hallands läns museers arkiv

Travet tog landning på Civila flygfältet

Redan 1960 arrangerade Yngve Larsson tillsammans med sin trogne partner Folke Bjurenfors - propagandatävlingar på Civila flygfältet i Halmstad.

Med detta stora intresse (mycket folk besökte propagandatravet) följde arbetet mot travbanan i Sperlingsholm. Det så kallade Civila flygfältet fanns i en stadsplan för Halmstad redan 1934 då stadens styrande ansåg att det behövdes ett flygfält. Med hjälp av statliga bidrag anlades

flygfältet 1936 och samma år bildades Halmstads Flygklubb.

Civila flygfältet begränsades i norr och öster av nuvarande Slottsjordsvägen/Skeppargatan och i väster av havet.

Flygfältet var och blev en milstolpe i Halmstads historia. En särskild händelse 20 juni 1944 är inristat som flygfältets mest dramatiska dygn.

Trav på Civila flygfältet i Halmstad 1961.

Inte mindre än 21 amerikanska bombplan kom in över Sverige. Flygplanen av typen B-24 Liberator hade deltagit i en styrka som fällt bomber mot bränslefabriker och oljeraffinaderier över norra Tyskland.

I räden ingick inte mindre än 1500 flygplan vars hemvist var England. Två plan hade kommit en smula ur kurs.

Flygplanstypen B-24:an "Mistah Chick" var skadat av splitter och det andra planet Liberator även kallat "Princess Konocti" hade endast lättare skador men man beslöt sig för landning.

Det stora flygplanet stannade mot taggträdsstängslet vid nuvarande korsningen Slottsjordsvägen/Skepparegatan. Ett plan kunde senare, efter reparation av en motor flygas till Västerås. Det andra planet blev delvis sönderslaget på grund av att landningsstället inte var helt utfällt.

Besättningen klarade sig helskinnat från äventyret och då man fick veta att man var i Sverige utbröt vad man beskrev som "fullkomligt sydländska scener".

Epoken Civila flygfältet blev inte mer än drygt 20 år. Idag är det mesta av flygfältet försvunnet, endast från Skeppargatan anslutna gatorna med dess knutna namn till flyget minner om den verksamhet som fanns här.

Sista kända händelsen från flygfältets historia dök oväntat upp 2015. Masten till vindstruten som var en viktig detalj för verksamheten hittades under jord.

Ovetandes om den flyghistoriska bakgrunden lyftes masten upp på en lastbil för den sista färden. Den borde ha varit värd ett bättre öde.

Men innan epoken gick i graven hann alltså propagandatävlingar arrangeras. 1960 gick startskottet för en travbana i Halmstad, som nio år senare blev verklighet och då fick en flygande start.

Ett av de amerikanska bombplan som nödlandade på Civila flygfältet.

Fakta Civila flygfältet.

År: 1936-1956.

Position: På söder i Halmstad där i dag bland annat Kattegattskolan och Stålhallen (boule) ligger.

Historik: Här fanns ett övningsfält utan

kommersiell trafik. Ett stort och dramatiskt ögonblick var när amerikanska bombplan landade på flygfältet 1944.

Text och koordinatör: Olle Jensen, Svensk Flyghistorisk förening och skriften Halmstads Flygklubb 50 år.

Sprintermästaren

**Vinnarna i Sprintermästaren 1971-2018
följt av segrande körsven och hästens
tränare inom parentes.**

1971 Cirro-Sören Nordin

1972 Lime Rodney-Karl Gustav Holgersson

1973 Pelle J:r-Karl-Gösta Fylking

1974 Gallini-Stig H Johansson

1975 Gotte Takstens-Olle Lindqvist

1976 Gay Frost-Bertil Rogell

1977 Charme Asserdal-Heikki Korpi (Timo Eve)

1978 Safari Express-Sven-Erik Landin

1979 Active Bowler-Jan Nordin (Sören Nordin)

1980 Lepin-Kjell Isgren

1981 Ultimo H.-Stig H Johansson

1982 Speedy Fly-Olle Goop (Arne Bernhardsson)

1983 The Onion-Stig H Johansson

1984 Anford Bones-Leif Edvinsson

1985 Callit-Karl O Johansson

1986 Alex Pride-Mats Rånlund

Cirro - Sören Nordin

Pelle J:r - Karl-Gösta Fylking

Gallini - Stig H Johansson

Charme Asserdal - Heikki Korpi

Ultimo H. - Stig H Johansson

Lasse Åkeby, Active Bowler och Jan Nordin

Speedy Fly - Olle Goop

Lepin - Kjell Isgren

Callit - Karl O Johansson

1987 Ewing Turf-Thomas Uhrberg
(Anders Lindqvist)

1988 Gaston Pride-Per-Olof Pettersson

1989 Peace on Earth-Stig H Johansson

1990 Drottning Sund-Björn Larsson

1991 First Sid-Björn Linder

1992 Ciceron Örn-Lars-Ove Lunneryd

1993 Top Royal-Lennart Forsgren

1994 Serena-Christer Nylander

1995 Mr Lavec-Jimmy Takter

1996 Regent Broline-Stig H Johansson

1997 Kramer Boy-Johnny Takter

1998 Jolly Rocket-Per Lennartsson

1999 Beijing Boy-Dan Widegren

2000 Rydens Sensation-Jorma Konto
(Stefan Melander)

2001 First Lavec-Jim Frick

2002 Scarlet Knight-Stefan Melander

2003 Calvin Capar-Hans-Owe Sundberg
(Stefan Hultman)

2004 Gentleman-Örjan Kihlström
(Stefan Hultman)

2005 Profit Ås-Erik Adielsson
(Kari Lähdekorpi)

Ewing Turf – Thomas Uhrberg

Peace on Earth – Stig H Johansson

Lars-Ove Lunneryd, Ciceron Örn och Sven-Erik Carlsson

Madelene och Lennart Forsgren, Top Royal och Kari Lähdekorpi.

Beijing Boy - Dan Widegren

Mr Lavec - Jimmy W Takter

Scarlet Knight - Stefan Melander

Kramer Boy - Johnny Takter

Profit Ås - Erik Adielsson

2006 Fantasy Broline-Robert Bergh

2007 Naughty Nunu-Erik Adielsson
(Stig H Johansson)

2008 Dust All Over-Örjan Kihlström
(Roger Walmann)

2009 Lavec Kronos-Lutfi Kolgjini

2010 You Bet Hornline-Robert Bergh

2011 Orecchietti-Örjan Kihlström
(Stefan Hultman)

2012 Brad de Veluwe-Tuomas Korvenoja

2013 Quid Pro Quo-Ulf Ohlsson
(Svante Båth)

2014 Happy Days-Johnny Takter
(Michael Lönborg)

2015 Nuncio-Stefan Melander

2016 Uncle Lasse-Örjan Kihlström
(Stefan Melander)

2017 Diamanten-Christoffer Eriksson
(Robert Bergh)

2018 Perfect Spirit-Örjan Kihlström
(Daniel Redén)

Lavec Kronos - Lutfi Kolgjini

Brad de Veluwe - Tuomas Korvenoja

Nuncio - Stefan Melander

Perfect Spirit - Örjan Kihlström

Segerrikaste tränarna

Stig H Johansson (6)

1974 Gallini, 1981 Ultimo H., 1983 The Onion, 1989 Peace on Earth, 1996 Regent Broline, 2007 Naughty Nunu.

Stefan Melander (4)

2000 Rydens Sensation, 2002 Scarlet Knight, 2015 Nuncio, 2016 Uncle Lasse.

Stefan Hultman (3)

2003 Calvin Capar, 2004 Gentleman, 2011 Orecchietti.

Robert Bergh (3)

2006 Fantasy Broline, 2010 You Bet Hornline, 2017 Diamanten.

Sören Nordin (2)

1971 Cirro, 1979 Active Bowler.

Segrar till hemmalaget

1987 Ewing Turf, 1992 Ciceron Örn, 1993 Top Royal, 1999 Beijing Boy, 2005 Profit Ås.

Snabbaste vinnaren

2016 Uncle Lasse, 1.09,3/1609 meter autostart.

Högsta vinnaroddset

1999 Beijing Boy, odds: 42,55.

Traditionsenlig segerritt

Stig H Johansson

- meste vinnaren

1974 var året då Stig H Johansson tog sin första seger i Sprintermästaren. Till dags dato är han fortfarande dominanten bland tränarna med hela sex triumfer.

Den som har gjort det största avtrycket är utan tvivel The Onion - när han slog världsrekord 1983 på den då smått ofattbara segertiden 1.12,0.

- The Onion fick sitt genombrott i Sprintermästaren. Jag visste att det fanns mycket i honom men kunde inte tro på något världsrekord. Segertiden 1.12,0 var nästan ofattbart bra då och det var en obeskrivlig känsla att köra fortare än någon annan gjort. The Onion passade perfekt för sprinterdistans och autostart.

The Onion

Han utvecklades ju också senare till en travare av absolut världsklass.

Stig H Johansson var inte så erfaren vid den tidpunkten och det var en triumf som även gav eko utanför de gängse travkretsarna.

- Det var en häst som trivdes med att gå i sitt eget tempo och jag lät honom sköta sig som

Stig H Johansson

vanligt och The Onion hade ett klart försprång under hela loppet, minns Stig H.

Den euforiska publiken hade också svårt att smälta den uppseendeväckande tidsnoteringen.

- Vi åkte till Norge dagen efter och när vi berättade för människor där vad som hade hänt trodde de inte sina öron. Dom misstänkte att det var en dålig Norge-historia.

Så var dock inte fallet, och att The Onion inte var någon dagslända visade han med eftertryck i fortsättningen av karriären som bland annat kröntes med seger i Elit-loppet som femåring.

Dominansen från Stig H Johansson inleddes redan 1974 när stall Traviatas (Claes Braunerhjelm, en tidig supporter till Stig H) Gallini, i den fjärde upplagan av Sprintermästaren, stod som slutsegrare. Med säker marginal kunde första inteckningen ristas in.

- Gallinis lopp kommer jag nog mest ihåg för att han tappade en sko i loppet, så jag fick bära honom hela upploppet. Gallini gick sedan ut och var tvåa efter Grain i Derbyt innan han såldes till Tyskland.

Ultimo H. var en vass avslutare och han fick användning av detta i finalen 1981. Eva Newport var den som hade övertygat mest inför avgörandet men efter ett avvaktande lopp kunde Ultimo H. avgå med segern.

- Ultimo H. vann sitt försök men man trodde inte att han skulle räcka mot Eva Newport som imponerat mycket vid sin försöksvinst. Men efter en smyglöpning i finalen, kom Ultimo H. ut perfekt och speedade snabbt till ganska lätt seger.

Halmstad-Travets professionella tränare 1969-2018

A) Nicolaj Andersen, Peter
Andersson, Bengt-Åke Angel.

B) Ingrid Bengtsson , Per-Olof
Bengtsson, Riccardo Bianchi,
Ingemar Bok, Mikael Boström,
Lars Brindeborg.

D) Magnus Dahlén, Roy
Dybdahl, Svend Dyhrberg.

Lars G Edvinsson

Lennart Forsgren

E) Lars G Edvinsson, Helena
Egertoft.

F) Mikael Fagerberg, Boo
Folkesson, Lennart Forsgren,
Olof Fägerås.

Hemming Pierre

Steen Juul

Halmstad-Travets professionella tränare 1969-2018.

G) Rolf Gerdin, Bo Grönblad,
Carl-Otto Göransson.

Preben Kjaersgaard Anders Lindqvist

H) Torbjörn Hansson, Joachim
Haspe, Per-Emil Henriksson,
Karl Gustav Holgersson, Patrik
Håkansson.

J) John Ö Jensen, Markus M
Johansson, Camilla Jonasson,
Roger Jonsson, Steen Juul,
Stefan Jönsson.

K) Nikolas Karlsson, Tommy
Karlstedt, Preben Kjaersgaard,
Roland Korsar, Tuomas
Korvenoja, John Kristensen, Ove
Kristoffersson.

Marcus Lindgren Kari Lähdekorpi

Stefan Holmgren, Ultimo H. och Stig H Johansson.

Med amerikanska föräldrar var den lilla hästen väl
rustad för loppet. Stall Hernös välkända färger var lätta
att känna igen i loppet.

- Ultimo H. var en kanonfin häst. Han var ruggigt snabb
och gjorde sitt bästa i alla lägen.

Peace on Earth var en häst med karisma som tidigt
drog blickarna till sig. Kunnandet var extraordinärt till
skillnad från hästens hållbarhet.

- Hade Peace on Earth hållit sig fräsch så hade han till-
fört mycket i den högsta divisionen. Vi jobbade ständigt
med hans välmående men lyckades aldrig få ut hästens
fulla potential, säger Stig H.

Segrar blev det även för Regent Broline då skyarna
öppnade sig, samt Naughty Nunu – som kördes till seger
av Erik Adielsson.

Stig H Johansson har varit en viktig pjäs för Sprinter-

mästarens etablering. En trogen gäst har han varit under ett flertal år och många är de fyrbenta profiler som syns på startlinjen.

- Dessutom är ju Halmstad en mysig stad. Inramningen runt tävlingarna har alltid varit tilltalande och jag har trivts vid mina besök.

Allra mest trivdes han 1983.

- Jag rankar än idag världsrekordet med The Onion som en av de största händelserna i karriären, avslutar Stig H Johansson.

The Onion vid dukat bord.

Halmstad-Travets professionella tränare 1969-2018.

L) Marcus Lindgren, Anders Lindqvist, Lars-Ove Lunneryd, Kari Lähdekorpi, Gunnar Lövberg, Joakim Lövgren (filial).

M) Paw Mahony, Laura Myllymaa.

Thomas Nilsson

Staffan Nilsson

N) Johan Nilsson, Lars C Nilsson, Lars I Nilsson, Staffan Nilsson, Thomas Nilsson, Patrik Nygren.

O) Håkan Olofsson, Jan-Erik Olsson.

Petri Puro

Håkan Olofsson

P) Wilhelm Paal, Håkan K Persson, Stefan Persson, Hemming Pierre, Petri Puro.

Euro Classic Trot

En framgångsrik internationell resa

Halmstad och Åby har förvaltat varumärket Euro Classic Trot (ECT) med framgång. Loppet står stadigt via Konung Gustaf V:s Pokal, Drottning Silvias Pokal, Sprintermästaren och Stosprintern.

– Jag var på plats och såg Per Lennartssons Jolly Rocket vinna Sprintermästaren, och året efter var jag med som arrangör då Dan Widegren skrällvann med Beijing Boy, förklarar René Jensen.

Dan Widegren.

René fick en rivstart som sportchef i Halmstad och möjlighet att påverka mycket i utvecklingen av ECT.

Sprintermästaren hade en del år på nacken innan René Jensen kom in i matchen.

Tecknen var tydliga om att frekvensen i anmälningarna sjönk och det var dags att göra ett omtag på loppet.

– Och tanken på att öppna loppet för utlandsfödda hästar fanns före min tid, betonar René.

Det var också minskade årskullar som fick arrangörerna på Åby och Halmstad att skissa på ett samgående.

– Ja, situationen var liknande på Åby med Kungapokalen och Drottning Silvias Pokal, fortsätter René.

Banorna snickrade ihop en arbetsgrupp och sakta men säkert hittade man administrativa och sportsliga arbetsformer som bäddade för nyskapelsen Euro Classic Trot. Och en nyhet var att betala ut prissumman i euro.

– Under våren 1999 var det en del saker som ventilerades, konstaterar René.

Inte minst viktigt var det att sätta etikett på loppet för att få spridning och förståelse hos alla inblandade parter. För att sprida kunskapen om det nya loppet krävdes inte minst kontaktpersoner i Europa och USA.

Åby hade sedan gammalt ett visst kontaktnät och till sist fanns representanter på plats i de stora travländerna.

– Vi fick etablerade namn som vi siktat in oss på och Norden var en given målbild, förtydligar René.

En vit fläck på ECT-kartan blev Frankrike.

– En svår marknad helt enkelt, eftersom inte fransmännen är vana vid insatslopp, menar René.

Scarlet Knight får en kyss.

Millenieskiftet var en viktig vattendelare för ECT. Första anmälningen för de tvååriga hästarna stod för dörren.

– Det fanns en väldig spänning hos alla till den första anmälningen, minns René.

Intresset var i alla fall inte mindre än tidigare och därmed säkrades de utlovade prispengarna som i öppna klassen cirkulerade runt 100 000 euro.

Nästa stora kliv i projektet för arrangörerna

kom premiäråret 2002.

– Vi fick en fantastisk start med flera utlandsfödda hästar till start och förväntningarna slog in, ler René.

Finalen 2002 räknas ännu i dag som tidernas bästa upplaga i Sprintermästaren. Scarlet Knight som året innan vunnit Hambletonian i USA, världens största treåringslopp, höll för favorittrycket tillsammans med Stefan Melander.

Flera av de sex prisplacerade hästarna Scarlet Knight, Gigant Neo, From Above, Fräkke Frederik, Zerberus och Leonardo Bob tog sig senare in i världseliten. Tillsammans tjänade dessa finalister över 58 miljoner kronor, med segrar både i Elitloppet samt Prix d'Amérique.

Första upplagan spreds därför långt utanför Sveriges gränser och italienska Bologna hoppade på ECT-tåget. Triangeln med Halmstad och Åby höll i sig några år. Aptitretaren för tränare och ägare var att jaga trippeln Kungapokalen, Sprintermästaren och Gran Premio Continentale.

En extrabonus låg i potten och första och enda hästen med chansen att kamma hem extra miljonen var Dust All Over 2008, men han förstörde sina chanser med en galopp i Bologna.

Utvecklingen gick stadigt framåt med den höga sportsliga kvalitén i ryggen. Tiderna i loppet förbättrades på den erkänt snabba ovalen i Halmstad och 2012 noterades europarekord

Halmstad-Travets professionella tränare 1969-2018.

R) Jan Rapp, Milan Reljanovic,
Jerry Riordan, Dick Robertsson,
Paul Robertsson.

Milan Reljanovic Jerry Riordan

S) Joakim Sandkvist, Hardy
Sandström, Michael Sauer,
Marcus Savin, Börje Schöön,
Christer Sjöberg, Folke Sjöberg,
Patrik Sjöberg, Peter
H Sjöberg, Sofie Svedin, Pierre
Svensson, Henrik Södervall,
Patrik Södervall.

U) Thomas Uhrberg, Johan
Untersteiner, Peter Untersteiner.

Johan Untersteiner

1.09,7 från Brad de Veluwe.

– För första gången blev segertiden under 1.10 och det var stort för oss, intygar René.

Det absoluta rekordet för Sprintermästaren har Uncle Lasse från 2016 på 1.09,3.

ECT-meetinget i Halmstad har till viss del skiftat karaktär under årens lopp. Den största förändringen var att paketera arrangemanget i tre dagar torsdag, fredag och lördag.

Fredagens tävlingar blev så småningom en "bromskloss" och man valde att återgå till Sprintermästarens givna koncept med tävlingar torsdag och lördag.

– Statusen är hög på meetinget och det är definitivt ett av de allra största i Sverige och Europa, anser René.

När René Jensen funderat ett tag vill han ge råd på vägen till kommande generationer.

– Det här gör sig inte självt utan man måste vattna blommorna.

Uncle Lasse i full fart.

Champions

**Vinnarna i körsvensligan på
Halmstadtravet följt av antal segrar.**

- 1969 Holger Bengtsson, 11.
- 1970 Jan-Erik Olsson, 18.
- 1971 Dan Wegebrand, 26.
- 1972 Dan Wegebrand, 26.
- 1973 Dan Wegebrand, 37.
- 1974 Thomas Nilsson, 32.
- 1975 Dan Wegebrand, 37.
- 1976 Thomas Nilsson, 50.
- 1977 Thomas Nilsson, 32.
- 1978 Lennart Forsgren, 28.
- 1979 Tommy Zackrisson, 37.
- 1980 Thomas Nilsson, 31.
- 1981 Thomas Nilsson, 40.
- 1982 Thomas Nilsson, 40.
- 1983 Lars G Edvinsson, 40.
- 1984 Johnny Takter, 40.
- 1985 Lars G Edvinsson, 37.
- 1986 Lennart Forsgren, 40.
- 1987 Thomas Uhrberg, 44.
- 1988 Thomas Uhrberg, 33.

Holger Bengtsson

Jan-Erik Olsson

Dan Wegebrand

Tommy Zackrisson

Thomas Nilsson

Lars G Edvinsson

1989 Anders Lindqvist, 36.
 1990 Lennart Forsgren, 40.
 1991 Lennart Forsgren, 39.
 1992 Lars-Ove Lunneryd, 34.
 1993 Lennart Forsgren, 41.
 1994 Thomas Uhrberg, 41.
 1995 Lars G Edvinsson, 33.
 1996 Lennart Forsgren, 38.
 1997 Lennart Forsgren, 39.
 1998 Veijo Heiskanen 27.
 1999 Peter Untersteiner, 32.
 2000 Erik Adielsson, 34.
 2001 Erik Adielsson, 39.
 2002 Erik Adielsson, 42.
 2003 Erik Adielsson, 54 (rekord).
 2004 Steen Juul, 38.
 2005 Thomas Uhrberg, 45.
 2006 Peter Untersteiner, 43.
 2007 Peter Untersteiner, 38.
 2008 Thomas Uhrberg, 36.
 2009 Johnny Takter, 31.
 2010 Peter Untersteiner, 30.
 2011 Peter Untersteiner, 38.
 2012 Peter Untersteiner, 31.
 2013 Peter Untersteiner, 34.

Lars-Ove Lunneryd

Anders Lindqvist

Thomas Uhrberg

Lennart Forsgren

Johnny Takter

2014 Peter Untersteiner, 37.

2015 Johan Untersteiner, 39.

2016 Johan Untersteiner, 40.

2017 Johan Untersteiner, 42.

2018 Peter Untersteiner, 46.

Bäst genom tiderna:

Peter Untersteiner (9), Lennart Forsgren (7),
Thomas Nilsson (6), Thomas Uhrberg (5),
Erik Adielsson (4), Dan Wegebrand (4),
Lars G Edvinsson (3), Johan Untersteiner (3).

Peter Untersteiner

Steen Juul

Veijo Heiskanen

Erik Adielsson

Johan Untersteiner

Fakta kvinnliga tränare

Ann-Mari Härdin (tidigare Johansson) var första kvinnliga proffstränaren i Sverige. Hon fick proffslicens 1977.

Av 391 proffstränare är i dag 56 kvinnor, vilket är det högsta antalet licenser och lika många som 2015-2017.

Den kvinnliga proffstränaren med bästa årsresultatet är Anna Forssell. 2013 sprang hennes hästar in 8 956 686 kronor, vilket gav henne 13:e plats i tränarligan.

Den största segern hittills för en svensk kvinnlig körsven tog Helen Ann Johansson i Prix d'Amérique med Ina Scot 1995.

2018 har Halmstad-Travet fem kvinnliga proffstränare - Ingrid Bengtsson, Helena Egertoft, Camilla Jonasson, Laura Myllymaa och Sofie Svedin.

Helena bröt mark i nya oasen på travbanan

Helena Egertofts familj flyttade från Norrköping till Halmstad 1974. Knappast någon kunde ana att dottern skulle bli en av landets första kvinnliga proffstränare och driva ett stort stall.

Helena sju år gammal sökte sig till platsen som senare i livet skulle visa sig bli hennes livsstil och passion.

– Jag cyklade från Vallås till travbanan för jag kände ingen i Halmstad vid den tidpunkten, förklarar Helena. Någon bakgrund till hästar eller husdjur i familjen fanns inte men kontakten till hästen blev kärlek vid första ögonkastet.

– Och jag är fortfarande kvar, ler Helena.

Helena Egertoft i stallet.

Helena förgyllde fritiden efter skolan i stallarna främst hos Börje Schöön och Folke Sjöberg. Efter ett läsår i gymnasiet blev dragningskraften för stor och studierna fick lämna plats för hästarna på heltid.

– Travet blev mitt andra hem. Här fanns mycket umgänge och ett bra socialt liv, tycker Helena.

Hon var hästkötare och lärling hos Lars G Edvinsson, Fredrik Widman, Lars-Ove Lunneryd och Thomas Uhrberg.

Hemmaplan i all ära men de starkaste avtrycken och minnena hos Helena kom från tiden i Italien och Karl Gustav Holgersson.

Lime Rodney, Karl Gustav Holgersson och Elis Ljungek.

– Jag drar fortfarande nytta av det han visade mig, betonar Helena med varm röst.

Karl Gustav Holgersson hade ett annorlunda tänk enligt Helena.

– Han var en duktig hästmänniska och jag tog med mig många guldskor hem, säger Helena.

I Halmstad var Helena länge ensam tjej i loppet och hon fick helt enkelt utmana killarna efter bästa förmåga.

– Jag var först och främst ingen tävlingsmänniska, slår hon fast.

Men det hindrade inte henne från att hoppa upp i sulkyn och börja tävla på allvar.

– Ett stort steg för mig var att börja köra lopp och jag tyckte det var stort första gången. Efter mål var jag ganska skakig, minns hon.

I debuten blev hon fyra och efter tio lopp tog hon sin första seger. Efter drygt tio år som lärling var det dags för Helena att ta nästa kliv i karriären.

– Jag blev antagen på tränarskolan i Wången och 1997 fick jag proffslicens och tror att det var som nummer åtta i landet bland tjejerna.

Helena blev den första kvinnliga proffstränaren på Halmstad-Travet och uppmärksamheten lät inte vänta på sig, men vardagen som mötte Helena var tuff att hantera.

– Jag gjorde många fel och starten var trög, medger hon.

Första tiden stod hon i ett tomt stall men ser ingen anledning att skylla ifrån sig.

– Det gäller att ta ett eget ansvar och jag var och är usel på marknadsföring.

Men sent omsider hittade Helena nya kunder och några år senare fanns 25 hästar på träningslistan. På tävlingssovalen fortsatte Helena att sitta i sulkyn och proffsdebuten skedde i Kalmar.

– Jag har sällan känt mig så säker på seger.
Vi satt utvändigt ledaren men på sista långsidan
brakade det loss och jag kunde inte svara
ekipaget. Jan Hansen vann loppet och stoppade
mig, ler Helena.

Anledningen till positiva smilbanden är att
senare i livet korsades deras vägar och de
bildade familj. Under många år har duon jobbat
i stallet sida vid sida.

– Grunden måste vara densamma hos båda men
visst har det varit någon tyst middag hemma,
skrattar Helena.

Helena har i princip lagt körhandskarna på
hyllan och fokus ligger på träning av hästarna.
När det egna stallet minskade i omfång blev det
plats för Johan Untersteiners unghästar.

– Vi har ett fint samarbete med Johan, förklarar
hon.

Untersteiners unghästar körs in och trimmas
hos Egertoft/Hansen och duon stormtrivs med
det nya upplägget.

– Det är ett privilegium att få hålla på med
Johans hästar och vi sitter i guldsits, intygar
hon.

Den första hästen som kördes in var Niky Flax
som senare visade sig vara en häst för de högre
divisionerna.

Från början i karriären fanns det saker i
vardagen som i dag känns som en utopi.

– Det fanns inget omklädningsrum för tjejer
utan jag fick kliva in hos killarna, berättar hon.

Det kunde ha sina avigsidor att vara tjej i

sporten före millenieskiftet men Helena menar
att respekten funnits där.

– Jag har sällan märkt av något negativt mot
mig i tävlingar eller som person.

Bengt-Åke Angel

– färgstark innovatör på många plan

Av Peter Adler

Varje travbana i vårt land har sin egen historia, där starka personligheter ofta utgör milstolparna. I vissa fall handlar det om legendariska profiler med magiska ”körhänder” eller med en ovanlig förmåga att förvandla problemhästar till segermaskiner. På många håll i landet kan man berätta om hästfolk som nått sensationell framgång genom udda träningsmetoder eller genom en närmast övernaturlig fingertoppskänsla vid urvalet av unghästar. Min vän Bengt-Åke Angel framstår i kraft av sin personlighet och sin förmåga till nytänkande som en av Halmstad-Travets milstolpar.

Bolets Igor och Bengt-Åke Angel.

Vilken säljare!

Det var på ett grillkalas hos grannar som jag för första gången träffade Bengt-Åke. Jag berättade för honom att jag hade mina rötter i galopp- och ridsport, och att jag under skoltiden hade sommarjobbat hos gamle mästert tränaren Ragnar Thorngren på Åby och senare fått chansen att köra amatörlopp. Innan vi skildes åt hade Bengt-Åke gett mig rådet att snarast sälja ridhästarna och återinträda i travets hägn. Han skulle hjälpa mig till amatörlicens, styrningar i amatörloppen och (givetvis) också till en lämplig amatörhäst.

Även om det drog ut lite på tiden, blev det så småningom som Bengt-Åke hade sagt. Han lånade mig hästar för licenstagningen, han satte upp mig i flera amatörlopp och tack vare hans drivna försäljningstaktik blev jag på ett märkligt sätt snart ägare till en liten men naggande god travare vid namn Monopol Sund (e. Gundalf).

Det började med att jag till min förvåning fick se att jag var uppsatt på Monopol Sund i ett amatörlopp på Halmstad. Jag visste att hästen ägdes av Benny Lundin som själv var amatörkusk och B-tränare. Sedan flera år hade

denne ett nära samarbete med Bengt-Åke. Jag undrade givetvis, varför Benny inte körde själv. Det visade sig, att han hade anmält ytterligare en häst i loppet och valt att köra den.

Jag kommer inte ihåg något av själva loppet, men vill minnas att jag landade på en hygglig placering. När jag kom tillbaka till stallet, konstaterade Bengt-Åke att jag troligen hade vunnit om jag hade avancerat hundra meter tidigare. Sedan förklarade han med allvarlig min att Monopol Sund verkligen stod på tur för att vinna, att han hade överkapacitet för klassen och att hästen – på grund av platsbrist hemma hos ägaren – av en händelse nog var till salu för 15 000 kronor.

Ägaren Benny stod bredvid och nickade instämmande. Affären beseglades med ett handslag, och Monopol Sund flyttade hem till oss i Asige by. Han blev ett stort glädjeämne för vår familj. Med honom vann jag mitt första travlopp. Ytterligare ett antal segrar tillsammans med mig och andra kuskare följde. Efter tävlingskarriären blev han ridhäst åt vår dotter Johanna och en vördad patriark i vårt stall. Vårt umgänge med familjen Angel fortsatte.

Egna idéer gav rik frukt

Några av Bengt-Åkes grundläggande idéer kan idag tyckas vara självklara, men var ganska radikala under det tidiga 80-talet. Han insåg tidigt, att svensk uppfödning var i behov av avelsdjur från blodslinjer som nedärvde det som amerikanerna kallar "early speed" – dvs.

förmågan till tidiga prestationer. Unghästar skulle enligt Bengt-Åke vara födda med en viss grundtalang för att klara av tävlandets påfrestringar, och som tränare måste man förvalta den talangen på rätt sätt. Att försöka tvinga talanglösa unghästar till prestationer var enligt Bengt-Åke inget annat än djurplågeri.

Bengt-Åke insåg också värdet av fölston som importerats från USA. Genom snabbare generationskiften och striktare urval av både ston och hingstar i aveln hade amerikansk avel ett försprång gentemot den svenska. Den filosofin ledde till inköp av stoet Miss Alita.

Den lille krigaren

1989 föddes ett brunt hingstfö e. Texas på gården. Mamman Miss Alita (e. Noble Victory) var USA-född och hade inhandlats på auktion av Bengt-Åke. Hon hade vunnit lopp i enklare sällskap i USA, men Bengt-Åke ansåg att unga och hyggligt stammade amerikanska ston hade ett avelsvärde som oftast var betydligt högre än inköpspriset – en teori han delade och ofta diskuterade med tränarkollegan John-Erik "Goya" Magnusson. Hingsten döptes till Bolets Igor och genomgick som ettåring den sedvanliga "inskolningen" på Bolet & Lya Farms.

Bolets Igor utvecklades till en internationell stjärna och var under en stor del av sin karriär en av Europas bästa hästar i den äldre eliten. Efter två starter som tvååring blommade han ut som treåring. Han vann som äldre en rad svenska och internationella storlopp – däribland

Copenhagen Cup, Arvid Stjernswärds Minne, Solvallas Jubileumspokal, Preis der Besten, Prijs der Giganten, Müllers Memorial och Gran Premio dei Commune. Han var tvåa i 1993 års Derby (Ina Scot vann) och i Gran Premio della Lotteria (Ina Scot vann även här). Totalt tjänade Bolets Igor 10.4 miljoner kronor och han vann 33 procent av sina starter – till största delen i konkurrens med den internationella eliten.

Bolets Igor hade de egenskaper man brukar sammanfatta i begreppet "star quality". Han var en kompakt muskelknutte med flera av de exteriördrag man traditionellt förknippar med hög prestanda – lång manke, djupa bogar och ett välmusklat kors. Han betraktade sin omgivning med upphöjt lugn och han kämpade till sista blodsdroppen i loppet. Samspelet mellan honom och hans kvinnliga entourage (bestående av Helena och Gunnel Angel) reflekterade trygghet och tyst samförstånd. Oavsett den yttre miljön hade Bolets Igor en sällsynt förmåga att "ladda" inför kraftmätningarna på banan.

Bolets Igor fick med tiden det stående epitetet "den lille krigaren". Det var en bra sammanfattning, både av hästens egenskaper och av den inverkan han hade på sin publik. Bolets Igor var en kämpe med en sällsynt förmåga att "måtta in" mållinjen. Han var en genuin produkt av det avels- och träningskunnande som Bengt-Åke hade utvecklat genom åren och blev under ett antal år det självklara navet i familjerörelsen. Under största delen av hingstens karriär fung-

Bolets Igor

erade Halmstads mästerkusk Lennart Forsgren som hans följeslagare i sulkyn. Lennart (som har vunnit drygt 2 600 lopp och suttit upp bakom ett antal världsstjärnor) har flera gånger hävdad, att Bolets Igor är den häst som har den största platsen i hans hjärta.

Jag såg många av Bolets Igors lopp, men ett av dem har jag särskilt lätt att återkalla i minnet. I 1994 års upplaga av Copenhagen Cup på Charlottenlund var Copiad (som för övrigt

”tillverkats” på Bolet & Lya Farms) stor favorit – så stor att han endast betalade tillbaka insatsen. Detta var naturligt. Han hade strax innan vunnit årets Elitlopp i en heroisk (och numera legendarisk) duell mot amerikanske Pine Chip.

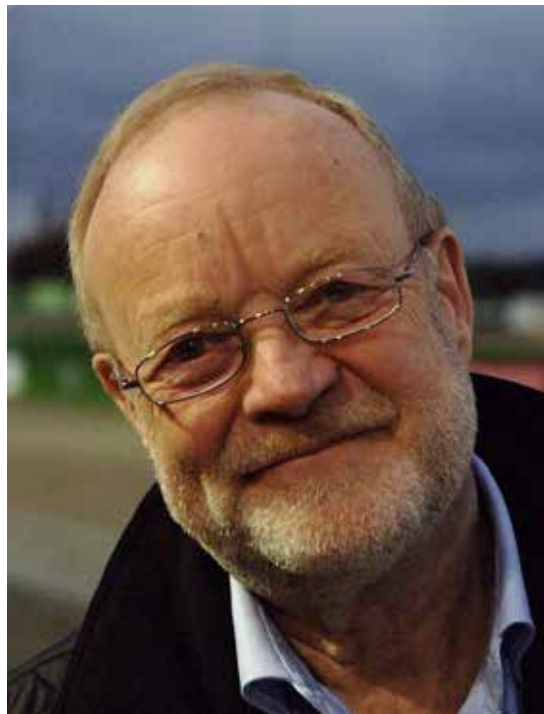
Ledande Campo As och Copiad stred om ledningen och drog upp ett stort avstånd till övriga fältet. På bortre långsidan började Forsgren ett avancemang med Bolets Igor och han tuggade envist in meter efter meter på tätduon. Jag stod bredvid Bengt-Åke. Han var helt lugn. ”Han vinner. Han ger sig aldrig i ett sådant läge”, konstaterade han, trots att avståndet till Copiad vid ingången av sista sväng fortfarande var stort. Med framsträckt huvud – som om han nosade efter mållinjen – gick Bolets Igor i mål som vinnare.

En cirkel sluts

En regnig och kulen septemberkväll 2001 skrittade jag över Halmstads stallbacke efter att ha vunnit ett lopp med Bengt-Åke Angels träning Bolets Alex, en lättkörd och travsäker son till Bolets Igor och goda fölstoet Bolets Trixie (en dotter till Legolas mor Karolina J).

Härstamningen och egenskaperna hos min vinnarhäst genererade en hel kavalkad av färgstarka minnen. Det kändes naturligt att vinna mitt livs sista uppsittning med en häst som i så hög grad återspeglade min vän Bengt-Åkes karriär som uppfödare och tränare. Jag visste dessutom, att Bengt-Åkes hälsa sviktade. En cirkel var på väg att slutas.

Bengt-Åke gick bort strax före julhelgen 2001. Under en längre tid hade han då – heroiskt och med familjens hjälp – kämpat mot en framskridande sjukdom. Därmed miste Travsverige alltför tidigt en hästkarl som hade modet att tänka i nya banor och att i varje tum vara sig själv.

Peter Adler - Textförfattare.

Håkan och Jörgen för arvet vidare

"Hästarna skall må bra på banan - prio ett"

Bengt "Baloo" Johansson var pappa, läromästare, bollplank och en viktig länk för sönerna Håkan och Jörgen i deras passion och yrkesval. Bröderna slogs tidigt om uppmärksamheten och många gånger kom en tår i ögonvrån om någon inte fick plats i traktorn med pappa vid ratten.

– Vi fanns på Kvarnehall som ligger strax utanför banan och lärde oss hur traktorerna fungerade, förklarar duon.

I mitten på 1980-talet klev Bengt med full kraft in i travets verksamhet. Hobbyn för bröderna utvecklades så småningom till ett yrke och de kan inte nog betona pappans betydelse i deras vägval.

– Man kunde inte få en bättre läromästare än pappa, och i dag när han inte är i livet så får vi lita på oss själva, konstaterar de med ett visst vemod i rösten.

Vägen till de framgångar som bröderna signerat som banarbetare har inte alla gånger varit spikrak.

– Man har fått lära sig av misstagen, betonar Jörgen.

Han poängterar också med ett flin att han var allra först i familjen att sätta sin fot på banan och lära sig konststycket att få ovalen i toppskick.

Jörgen, sex år äldre än Håkan inledde nämligen karriären under Per-Erik Pettersson, välkänd banmästare på 1970-talet och Stig Andersson.

– Jag fick börja med att rensa sten i tre dagar och det var en hård skola, och man hade respekt för de äldre, minns Jörgen.

Bröderna är överens om att gå den långa vägen under många år varit till stor nytta.

Efter otaliga arbetstimmar och mil i skraddarsydd traktor räknas Håkan och Jörgen som landets främsta yrkesmän i sitt gebit.

– Det är roligt att bli hyllade men vi är bara människor, konstaterar Håkan ödmjukt.

Bröderna Jörgen och Håkan Johansson.

Många banor runt om i landet har dragit förmånen att ha bröderna på plats men en kontakt värmer och sticker ut lite extra.

– Stig H Johansson ringde oss en gång för att vi

Maskinparken på Halmstad-Travet 2018.

3 traktorer av märket Fendt.

2 harvar (Fyllinge Smidesverkstad).

1 hjullastare.

1 hyvel (Vreten).

1 vattenbil.

Håkan B Johansson

Ålder: 47 år.

Familj: Sambo Linda, barnen Gustav och Oskar.

Intressen: Jakt, löpkörning (har vunnit över 300 lopp) och travbanor.

Favorittraktor: Fendt 939.

Bästa häst du kört: I träning Gentleman och i tävling Obi Wan.

Jörgen Johansson

Ålder: 53 år.

Familj: Fru Ingrid och dottern Emeli.

Intressen: Musik.

Favorittraktor: Fendt 939.

Bästa häst du har sett på banan: Victory Tilly.

skulle komma till Solvalla och Elitloppet, berättar Håkan.

Och i nästa andetag vill de framhålla sina kollegor.

– Det finns många duktiga och kompetenta medarbetare på banorna.

En fråga som bröderna ständigt försöker räkna på är hur många mil de suttit i något av fordonen i maskinparken.

– Vi arbetar ungefär 2000 timmar per person och år, förklarar Håkan.

Alla sorters väderlekar har varit på menyn under årens lopp, men den tropiska hettan 2018 som varade i tre månader toppar ändå rankingen.

Det rådde vattenförbud i Halmstads kommun och att hålla ovalen i topptrim slet hårt på manskapet.

– Det krävdes mycket vatten för att hålla banan duglig och Nissans vatten räddade oss den gången, förklarar bröderna.

Utvecklingen runt maskinparken och materialet på banan har nästan varit explosionsartad.

– Vi har fått vara med i projekt och utvecklat till exempel harv och hyvel, berättar Håkan.

Banan låg från början på en kolstybb och bröderna har efter pusslande och tester kommit fram till en bra mix i underlaget med makadam och stenmjöl.

Slitaget på bankroppen följs upp noggrant och två gånger har Håkan och Jörgen varit med om stora banomläggningar.

– Visionen är att kunna lägga ner värmeslingor.

Som bland de äldsta i branschen ser de också att en utbildning för kommande generation kan vara till gagn

Jörgen med dåtidens maskiner.

för travbanorna.

– Ja, vi försöker få till en officiell utbildning, förklarar Håkan.

För att kunna skapa en optimal bana krävs som sagt bra arbetsmaterial och redskap. Av alla traktorer som bröderna haft förmånen att sitta upp i utmärker sig en modell.

– Märket Fendt sticker ut och den är traktorvärldens Rolls Royce.

Den senaste innovationen för att skapa ännu vassare underlag kommer från professor Lars Roepstorff vid Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. Han har skapat en modell med en konstgjord hov.

– Maskinen har för avsikt att mäta svikten i banan. Vi har fått testa den här i Halmstad och precis som vi trodde visade den konstgjorda

hoven att banan höll måttet, ler Håkan. Bröderna sitter sällan still i båten (f-låt traktorn) och en idé som kläcktes och blev verklighet var skapandet av träningsbacken som ligger i anslutning till rakbanan.

Här kunde bröderna efter egen förmåga skraddarsy en modell som av både tränare och hästar fått högsta betyg.

– Hästarna ska må väl, det är prio ett, säger Håkan, som själv drar på sig tävlingsdressen med jämna mellanrum och firar framgångar i sulkyn.

För att bygga vidare på arvet har Håkans söner Gustav och Oskar visat intresse och ett inte alltför djärvt tips är att familjen Johansson kommer göra avtryck för lång tid framöver.

Peter Untersteiners resa mot höga höjder

Han har gjort många resor i travets tjänst och Peter Untersteiner behöver ingen längre betänketid innan han pekar ut favoritresmålet.

– Det har varit en rolig resa på Halmstad-Travet och jag har levt mitt liv här. Det var det roligaste jag visste och osannolikt på något vis att jag står här med ett stort stall.

Dave Staro och Peter Untensteiner.

Peters envishet och arbetskapacitet är välkända egenskaper och många har bara väntat på det stora lyftet för honom.

– Någon har sagt till mig, om inte jag lyckas vem skall då lyckas?

Den första resan som fyraåring gjorde han tillsammans med sin pappa från Österrike. De hamnade i Halmstad på godset i Sperlingsholm och hästarna tog ett tidigt grepp om Peters liv men stora segrar och championat låg långt bort i tiden.

– Det fanns tvivel en gång om jag kunde utvecklas ytterligare och extra roligt att få uppleva framgångarna, ler Peter.

De senaste tio åren har Peter nått nya höjder och han får verkligen nypa sig i armen.

– Om jag summerar mina drygt 30 år som proffstränare har jag haft 20 bra år och tio kanonår.

2016 röstades Peter fram till årets tränare. En härlig känsla och stor belöning för alla de timmar som han lagt ner bakom kulisserna. Peter var hungrig på kunskap som lärling och proffskarriären kom allt närmare men här blev det ett uppvaknande.

– Jag fick besked om att proffslicensen var klar men då stod jag utan stall och hästar.

Vändningen kom samma dag som Peter hade licensen på fickan.

– Jag fick köra i en kuskmatch på hemmabanen som kallades "årets rookie". Jag vann två lopp och blev tvåa i tredje loppet och vann den titeln, ler Peter.

Smokey Star och Peter Untensteiner.

Och när han blev ordinarie körsven bakom Smokey Star, tränad av amatören Rolf Larsson, kom framgångarna frekvent i V65.

– Smokey Star vann finalerna i brons, silver och guld och det gjorde susen för mig, minns Peter.

Peter var länge en fena på att förbättra formen hos äldre hästar. Men runt 2010 hittade han ett nytt spår via unghästarna.

Peters tålamod och envishet gav resultat i arbetet med unghästarna.

– 2010 lyckades jag för första gången vinna stora lopp med stallets yngre hästar, förklarar Peter.

När väl koden var knäckt kom framgångarna slag i slag. Finalen i Derbystoet på Jägersro 2018 sticker med råge ut allra mest.

– Run Chica Run vann loppet och vi hade fem hästar med i finalen, ler Peter.

Peter vann även Derbystoet 2014 och 2016.

De så kallade klassiska loppen för unghästarna kändes ganska länge avlägsna men triumfen 2014 i kriteriefinalen på Solvalla med Je t'Aime Express visade sig vara betydelsefull för Peters vidare satsning.

Johan Untersteiner, Je t'Aime Express och Peter Untersteiner.

De stora prispotter som finns i dag för unghästarna gör att valet är enkelt för Peter i stallets utformning på hästsidan.

– Det finns mycket att köra om i svensk travsport och unghästarna får ju två chanser, konstaterar han och syftar på att när hästarna blir äldre finns även V75 att tävla i.

Och Peter har en stor förkärlek till V75 och den berömda segergesten med piskan i luften har blivit ett gångbart varumärke.

– Vinner man på lördagar ger det uppmärksamhet.

Peter skrev som körsven historia 2018 med att vinna championaten på Halmstad, Jägersro och Åby.

– Här finns inga pengar i potten men lite prestige fanns med i bilden. Och den trippeln kommer vara svår att upprepa inom överskådlig framtid, hävdar Peter.

Peter tränade länge runt 100 hästar men i takt med de positiva resultaten fick nya ägare upp ögonen för honom.

– Den fördubbling av hästarna som det blivit är osannolik, och mycket skall fungera med personal och foder, förklarar Peter.

Många storstall har några få ägare i ryggen men Peter går emot den strömmen.

– Jag satsar mycket på delägare och konsortium, förklarar han.

Och när det kommer till det vardagliga arbetet i stallet är han perfektionist. Han vill ha ordning och reda runt människor och djur.

– Även om det tar för mycket energi att bli arg så kan jag bli arg över om någon slarvar eller gör medvetet fel.

I takt med att företaget vuxit sig allt större ställs också krav på Peter som företagsledare.

– Jag vill att alla strävar åt samma håll och ger man folk ansvar då växer alla, betonar han.

Det tuffa livet som präglar en travtränares vardag och helger kräver sina tribut.

– Det är nästan omänskligt med tidiga morgnar

Peter Untersteiner vid stallet.

och sena kvällar.

Den fysiska och mentala biten sätts förstås på hårda prov och Peter försöker mota olle i grind.

– Jag håller igång för egen del med simning, cykel och sjukgymnastik.

Ambitionen är att flera år framöver lägga

krutet på hästarna men tankar om framtiden dyker upp emellanåt. Sonen Johan driver en framgångsrik rörelse och Peter finner det troligt att han hittar en hemvist där.

– Så småningom kommer jag hjälpa till och jobba hos honom.

På stallkontoret är väggarna klädda med så kallade vinnartavlor. I hemmets lugna vrå syns dock inte mycket av att han är en travtränare av rang.

– Jag skulle vilja ha lite mer tavlor på väggarna men där bestämmer inte jag, säger han med glimten i ögat.

Halmstad-Travets professionella tränare 1969-2018.

Peter Untersteiner Stefan Persson

W) Gunnar Wallberg, Dan
Wegebrand, Seymour
Wegebrand, Dan Widegren,
Emil Widegren, Folke Widman,
Fredrik C Widman.

Ö) Lennart Östlin, Claes
Östlund.

Fredrik C Widman Gunnar Wallberg

Kvinnan bakom verket

I Peter Untersteiners lagbygge är sambon Marie Gustafsson spindeln i nätet och hon har en central roll i arbetet runt administration och ekonomi.

– Jag har aldrig haft någon försteman i stallet men Marie kan man säga fyller samma funktion och utan hennes insatser rasar det snabbt, menar han.

Frågorna som rör träning och tävling faller helt på Peters ansvar men i flera andra frågor har Marie ett finger med i spelet.

– Peter är inte så haj på tekniken och jag sköter bland annat anmälningarna men givetvis finns

Marie Gustafsson sköter ruljansen.

Peter där och bestämmer i vilka lopp hästarna skall starta, förklarar Marie.

Marie som gillar att bläddra och grotta ner sig i propositionerna kan dock ge Peter en vink om bra uppgifter till någon specifik häst.

Marie som stöttepelare i stallet har vuxit fram efterhand. Hon sadlade om från ridhästar till travhästar när sonen Johan var i skollåldern.

– Jag hjälpte till vid sidan om och hade själv några passhästar, säger hon.

Det föll sig till sist naturligt för Marie att hjälpa Peter när den professionella verksamheten tog fart.

– Peter tyckte att han skulle klara det själv. Han kunde skoning och har alltid varit försiktig med ekonomin, ler Marie.

Peter var lärling och trogen Lars G Edvinsson under många år. Och det föll sig ganska naturligt att Peter inledde sin profffskarriär med att hyra en avdelning just i Edvinssons stall.

– Men när Lasse flyttade fick vi tillgång till samtliga boxar, förklarar Marie.

Det dröjde ganska många år innan Peter slog till och köpte det nuvarande stallet på travbanan,

men han vill vara helt försäkrad om att det inte blir några vidlyftiga utgifter.

– Jag vet vad som sker och använder mig av sunt förnuft, menar han.

Peter vidgade så småningom vyerna och hade bland annat ett tio år långt samarbete hos familjen Olsson, amatörtränare, strax utanför Göteborg.

– Det var inspirerande och en bra tid, minns Marie.

Marie kom från bankvärlden och hade en ekonomisk utbildning i bagaget och skötseln med de administrativa sysslorna blev en naturlig följd.

Resan som för Peters del startade 1987 och drygt 30 år senare är det i dag en "industri" i mångmiljonklassen.

– Vi avlönar varje månad mellan 40 och 50 personer och är ett medelstort företag skulle jag vilja säga, förklarar Marie och tillägger att företagets omsättning 2018 var 40 miljoner kronor.

Peter och Marie har samsyn i att varje dag se till att ta betalt för tjänsterna som utförs.

– Vissa år har varit tuffa med dålig lönsamhet, förklarar Marie.

Peter och Marie värnar mycket om personalen

som har stor del i framgångarna.

– Förutom den dagliga skötseln med hästarna har de kommunikation med ägarna och skickar bland annat information om hästarna, berättar Marie.

Det som började i en blygsam skala för drygt 25 år sedan med hästägarna i fokus har vuxit fram till ett storskaligt arrangemang på det traditionella nattravet i juli.

– Det är uppskattat och festen har blivit ett signum för oss, betonar Marie.

Mångsysslaren som gjort avtryck

På en hästauktion 1968 i mars på Solvalla träffade Elis och Gunnel Ljungek hästuppfödaren och en av initiativtagarna till den kommande travbanan i Halmstad - Yngve Larsson, stallpseudonymen Y.L.

I början av 1960-talet träffades de blivande kompanjonerna tillsammans med Folke Bjurenfors vid Civila flygfältet som hade premiärtävlingar 1960.

– Jag var inte på premiären men vid ett senare tillfälle, berättar Elis.

Elis Ljungek

I samtalet med Yngve i Stockholm fick Elis besked om att ett möte var planerat på hotell Mårtensson i Halmstad. Intresse uppstod

mellan herrarna.

En bil rekvirerades till Elis förfogande av Militärhögskolan i Stockholm för transport till dåvarande regementet I16 i Halmstad.

Mötet på hotell Mårtensson stod högst på dagordningen och med Elis runt bordet bildades Hallands Travsällskap. Han blev själv medlem även om det innebar att skriva på en borgen för travsällskapet, vilket banken krävde för att ge klartecken att låna ut pengar till starten för banan.

I Hästägarföreningen valdes Elis till sekretare och fick klartecken från Bo Fransson, signaturen Red Mile i Travronden, att medverka på ett möte hösten 1968.

Bo Fransson var som klippt och skuren för att skissa på den nya banan enligt Elis. Bo hade mest kännedom om travet och hans ord vägde tungt i travsällskapets interimsstyrelse. STC:s ordförande Hugo Åberg fastslog banans position.

Flera förslag fanns till lokalisering och hur utformningen skulle gestalta sig.

I början på 1969 sattes arbetet med banan igång och 12 juli var det premiär och invigning.

Under de första åren var Elis bandomare och på hans privata tomt tillverkades bandomartonet. Han fick hjälp från Uno Eliasson, en av de tidiga profilerna på banan, som transporterade tornet till banan.

Lady Gelj

Stall Gelj hade redan då bildats. Diana Håleryd var den första starthästen som tävlade på den nyinvigda banan. 1968 hade stall Gelj köpt ettårningen Nina Scotch som senare döptes om till Lady Gelj. Hon debuterade vid säsongsupptakten 1970 och av bara farten blev det fem raka segrar.

Och fler triumfer skulle det bli för stall Gelj som gjorde bokslut på drygt 100 segrar på Halmstad-Travet. Av tränade hästar i stall Geljs färger blev det 157 segrar. I rikstoton (V65 och V75) stannade det vid tio segrar.

En av flera nyheter i Halmstad var att referera loppet och Elis var först i landet i den rollen. 1976 blev Elis vice ordförande i travsällskapets styrelse. Mellan 1985 och 1996 var han dito ordförande. Elis har medverkat på samtliga möten i sällskapet och är i dag hedersordförande i sällskapet.

Stall Gelj blev ett livsverk och uppfödningen fick en fortsättning 2015 med ett vandringspris i det anrika loppet Hallandsmästaren.

De tre bästa uppfödningarna

Elis rankar sina tre favorituppfödningar, och två av dom Ametist Gelj och Brilliant Gelj, har Lady Gelj som moder.

– Jag tycker Ametist Gelj var den bästa uppfödningen. Han var duktig som treåring och noterades för tre banrekord och rankades som tvåa i treåringskullen i Sverige. Han drabbades av virusabort och nådde aldrig sin fulla potential.

– Charlotta Gelj som sprang in nära 1,5 miljoner kronor kommer tvåa i min ranking.

– Hon var framgångsrik som unghäst. I Stosprintern som fyraåring på hemmabanen tog hon ledningen men det blev omstart. Hon blev stekhet och kunde inte slåss om segern.

– På tredjeplats placerar jag Brilliant Gelj som precis som Charlotta Gelj vunnit Stoeliten. Brilliant Gelj drabbades av foderförgiftning och vi fick aldrig något svar på hur bra hon kunde blivit.

Den internationella karriären – ett lyft för Lennart Forsgren

Lennart Forsgren profilerade sig tidigt i karriären som en driven körsven. I flera år var han även elitspelare i Halmstads Hockeyklubb. Hans stora passioner gick hand i hand och det krävdes finlir i planerandet. Lennart var duktig på att sy ihop resvägar för att inte missa storlopp eller viktiga matcher i hockeyrinken. – Vid något tillfälle kom jag för sent till en hockeymatch från en travbana. Men jag hoppade in i den andra perioden och gjorde mål direkt, ler Lennart.

Från Gävle via Sundbyholm kom Lennart till Halmstad 1973. Han följde i Gunnar Wallbergs fotspår men efter Gunnars flytt till Gävle igen hamnade han hos Dan Wegebrand.

Karriären tog så smått fart på allvar. Det första klivet in i hetluften i den internationella travcirkusen var med fixstjärnan Ex Lee som Dan Wegebrand matchade mot storloppen. Ex Lee - honom skall vi ha - var slogan hos arrangörerna. I Tyskland blomstrade travsporten och Lennarts första stora utmaning kom i Gelsenkirchen.

– Det var en press att köra där men jag tror inte jag var favorit i loppet. Gelsenkirchen var inte bara en travmetropol. 1973 spelades den så kallade snömatchen med

Sverige i det avgörande VM-kvalet i fotboll mot Österrike.

På travovalen blev det också svenskt i topp. Ex Lee tog sig vidare från försöket och i finalen stod han med 25 meters tillägg.

– Den segern var min första utanför Norden, förklarar Lennart.

Ex Lee, Lennart Forsgren och Dan Wegebrand.

Efter Lennarts första seger 1981 på utländsk mark fick han smak på den europeiska travsporten.

– Travet var som sagt stort i landet med profiler som Heinz Wewering och Wilhelm Paal.

I takt med framgångarna i Tyskland fick även italienarna upp ögonen för Lennart.

– Det fanns rykten om vilda västern i loppet men det var inte så farligt även om de var givmilda med reglerna, och jag var också ganska frän i mina körningar så det passade mig bra, förklarar Lennart.

Bolets Igor och Lennart Forsgren i Copenhagen Cup.

Den första segern i Italien kom med Beseiged och några år senare stod Bolets Igor för flera uppvisningar.

– Det riktigt stora för mig och Bolets Igor var segern i Copenhagen Cup där vi besegrade Copiad, men han mötte europaeliten i alla lopp, betonar Lennart.

Lennarts framfart gick inte obemärkt förbi stortränarna och framförallt Stig H Johansson.

– Jag lärde känna Stig ganska bra och fick

många chanser av honom.

Men ett av de viktigaste uppdragen fick Lennart av Lutfi Kolgjini. Italienfödda fixstjärnan Viking Kronos var på mångas läppar och 1998 skulle Lennart köra hästen i Italien.

– Hästen var bedrävlig i värningen och jag fick ta ett snack med Lutfi.

Viking Kronos tog sig samman till loppet och med Lennarts fingertoppskänsla säkrades en prestigefylld seger.

– Hästen var obesegrad till loppet och stod med bakspår på 800-metersbanan, och italienarna ville väl inte fimpas mig.

Segrarna i all ära men det är en "förlust" som Lennart pratar sig varm om. På Vincennes och den svarta kolstybben tog han en fjärdeplats i Prix d'Amerique med Beseiged.

– Vi fick en pangstart och satt tidigt i andra par utvändigt och hästen följde med bra in i mål.

Lennart fick smak på storloppen och det krävdes planering i resandet.

– Det var mycket pusslande. Vid ett tillfälle körde jag och Torbjörn Jansson bil från tävlingarna i Italien för att ta ett flyg från Schweiz. På Kastrup hade jag bokat ett privatplan som tog oss till Halmstad och Sprintermästaren. Torbjörn drog nästa dag vidare till Norge och jag var helt slut i kroppen - minns jag.

Om du i dag kunnat välja en karriär utomlands. Vilket land hade lockat dig?

– Klimat och matmässigt hade Italien passat ganska bra. Tyskland passar mig mest där det var ordning och reda och en struktur som jag

Lennart har kört lopp i följande länder:

Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Holland, Italien, Norge, Sverige, Tyskland, Ungern, USA och Österrike.

Segrar i storlopp (axplock):

1979 Ex Lee, Walter Lundbergs Memorial Solvalla. 1981 Ex Lee, Grosser Preis der Stadt, Gelsenkirchen, Tyskland. 1989 Not So Bad, Svenskt Travkriterium, Solvalla. 1991 Beseiged, Gran Premio U.N.I.R.E, San Siro, Italien, 1991 Beseiged, Gran Premio Freccia d'Europa, Agnano, Italien. 1993 Top Royal, Sprintermästaren, Halmstad. 1994 Bolets Igor, Copenhagen Cup, Charlottenlund, Danmark, 1994 Bolets Igor, Prijs der Giganten, Hilversum, Holland, 1994 Bolets Igor, Preis der Besten, München-Daglfing, 1994 Progress Value, Europaderbyt, Solvalla. 1995 Bolets Igor, Gran Premio Palio dei Comuni, Montegiorgio, Italien. 1996 Not A Spacecase, Finlands Travkriterium, Tammerfors. 1998 Viking Kronos, Gran Premio Elwood Medium, Padova, Italien. 2001 Egon Lavec, Forus Open, Forus, Norge.

Lennart Forsgren som kommentator.

vill ha det. Dessutom fanns bra hästar med många fina lopp.

Efter avslutad karriär, som slutade med seger i sista loppet på hemmabanen, flyttade Lennart in i kommentatorshytten som uppskattad expertkommentator.

Första banan i landet med open stretch

Som första bana i landet introducerades open stretch i Halmstad. Det var ytterligare en innovation som gick i linje med banans historia och premiären 2006 följdes med stort intresse.

– Vi ville vara först helt enkelt, kommenterar dåvarande sportchef René Jensen.

Embryot mot genomförandet lanserades via ledamöter i sällskapet styrelse som ansåg loppet vara ”tråkiga” där segerreceptet oftast var ledning från start till mål.

– Det dåvarande anmälningssystemet var väl en orsak till att det blev sådana typer av lopp. V5 var huvudspelet och utdelningarna var generellt ganska låga, minns René.

Styrelsen gav René Jensen i uppdrag att sondera terrängen. Sportchefen gjorde den mesta av researchen i Klosterskogen (Norge) och Skive (Danmark).

De båda banorna mäter 800 meter och tävlar fortfarande under open stretch flaggan.

– Vi ville ha det väl underbyggt och jag försökte bilda mig en uppfattning om hur det kunde se ut, förklarar René.

Styrelsen lämnade även in nyordningen till STC (Svenska Travsportens Centralförbund) som vid de första kontakterna inte odelat var positiva till förändringen.

– Men till sist kom tjänstemännen från STC till Halmstad och vi testade open stretch i provlopp.

Reglementet synades i sömmarna och erforderliga änd-

Historien om open stretch

Open stretch ger ett eller två extra spår cirka 200 meter före mållinjen. Det betyder att ekipaget bakom ledaren kan spurta invändigt om körsvennen väljer att ta det beslutet.

2006 den 20 oktober blev Halmstad första banan i landet med open stretch.

De följande åren fanns även open stretch på Åby, Eskilstuna och Skellefteå. Åby använde sig av två spår som open stretch.

I februari 2010 avvecklades open stretch i Halmstad. Det kördes totalt 1339 lopp och drygt tio procent av vinnarna kom via open stretch. Ingen av vinnarna i Sprintermästaren 2007, 2008 och 2009 kom via open stretch.

2019 tävlas det fortfarande på open stretch på Åby och i Skellefteå.

ringar gjordes i samråd med STC.

– Vi valde att inte bygga om banan utan använda oss av den befintliga ovalen för att skapa det extra innerspåret. Det betydde en justering till lite udda distanser som till exempel 2144 meter, förtydligar René.

Efter styrelsens första utkast i början på 2005 blev det högt tempo i projektet. STC mjuknade i sin syn på open stretch men innan förbundet gav nådiga nicken fick banan köra med en testperiod 2006.

– Det var inget hastverk från vår sida utan ett genomarbetat projekt, betonar René.

Under premiärdagen blev Steen Juul den första vinnaren på open stretch med Heavy Flamingo.

Om det fanns någon eventuell rädsla för att ekonomin skulle påverkas i negativ riktning kom detta på skam. Förändringen gjordes på den befintliga banan och utgifterna stannade på en rimlig nivå.

Beslutet togs att alla lopp skulle ingå i open stretch. Det här förändrade till viss del även Sprintermästaren som kördes tre gånger med det så kallade "snikspåret" men vinnarna de tre åren säkrade segern från andra positioner än open stretch.

Fyra år efter den historiska premiären beslutade ledningen att ovalen skulle återgå till normalläget.

– För mig personligen kände jag inte något speciellt över att det tog slut och känslan är samma i dag.

Jensen fortsätter:

– Men jag skulle vilja våga påstå att open stretch hade varit kvar om inte Åby också beslutat om att bygga sin bana med open stretch.

Steen Juul blev den första vinnaren i historien på open stretch bakom Heavy Flamingo.

Det krävdes bra blick för den vita kritan och finlir samt en del speciell utrustning för att skapa det extra innerspåret.

Sagan om sagohästen från Slättåkra

Legolas svenska rekord på 19 raka segrar stod sig i ett kvarts sekel innan Commander Crowe slog till med 23 raka segrar. Historien om Legolas började i Slättåkra och via inkörning hos Thomas Nilsson.

Segersvit, kändishysteri och VM-lopp. På bara 14 månader gjorde Legolas en eriksgata värd namnet och skapade en dokusåpa som bar en verklig hjälteroll. Under den stora epoken 1982–83 lyckades tränaren Thomas Nilsson inte bara sköta tränarrollen med bravur utan också hålla glorian runt hästen på ett föredömligt sätt. Lotta Nilsson fick vara med om

Legolas med Lotta Nilsson.

en osannolik resa tillsammans med sin kelgris. Det gick inte ens att lämna hästen ensam vid tävlingarna och speciellt på Solvalla där pådraget var extra stort.

Legolas hade en explosionsartad karriär och under rekordtid klev han fram från en anonym häst i lägsta klassen till VM-deltagare.

Jan Johansson och dåvarande lärlingen Thomas Uhrberg kom i första kontakten med Legolas. Hästen var 18 månader när han placerades i Thomas Nilssons stall på Halmstad-Travet.

I samband med inkörningen märktes att hästen hade en klar talang. Legolas var småstökig, fick problem med sina ben och blev kastrerad som treåring. De gånger han var nere på startklara tider märktes att benen inte höll för påfrestningarna.

Legolas var en tävlingsindivid med stort fighterhjärta och han "glömde" att benen egentligen inte var skapta för en elitkarriär. Löpskallen var den stora egenskapen och han klarade alla problem trots att det såg kärvt ut många gånger innan loppet.

Kvalloppet fick han vänta med till 12 maj som fyraåring och Thomas Uhrberg fick förtroendet i vagnen. Tio dagar senare var det dags för

tävlingsdebut på hemmabanen med Thomas Nilsson i sulkyn.

På sina elva första starter fick han ihop 125 000 kronor i prispengar, i dag en summa som är förstapriset i många av V75-loppen.

Thomas Nilsson funderade på en flytt till Åby och verkställde de planerna under hösten samma år. Legolas flyttades så småningom från stallet på Kristinehed.

Annandag jul på Solvalla blev startskottet för det som senare skulle växa ut till en mindre industri runt Legolas. Tv-team kom på förmiddagen och ville se hur man förbereder en häst under tidig morgon. Dåvarande marknadschefen på ATG Remy Nilsson såg tidigt värdet i Legolas. Han slog på stora trumman och marknadsföringen kulminerade vid Legolas 17:e framträdande i en V65-final.

Kändisar från nöjessverige med sångdrottningen Carola Häggkvist i spetsen flockades runt Legolas. Inte bara kändisarna stod uppradade utan Legolas och Thomas Nilsson med skötaren Lotta Nilsson fick även stifta bekantskap med kung Carl XVI Gustaf och drottning Silvia. Kungaparet gjorde här sitt första besök på huvudstadsbanan.

Det 18:e loppet var också i V65 under elitloppshelgen. Den gången hade Legolas fantastiska rekordsvit spridit sig över travvärlden.

"Honom ska vi ha" utropade pr-chefen från Roosevelt Raceway Lew Barrasch som letade kandidater till VM-loppet senare under sommaren.

Legolas ägare Marko Anic och Thomas Nilsson föll för locktonerna och signerade kontraktet men innan det äventyret hade Thomas planer på att starta Legolas en gång till.

Legolas med Carola.

Detta blev som en mindre chock för amerikanerna och deras pr-kampanj med en obesegrad viking. Thomas visste vad han gjorde och Legolas genrepade på Halmstad-Travet i Yngve Larssons Vandringspris inför en hänförd storpublik, självklart med seger som följd, knappt före Rappe Håleryd.

Resplanerna mot USA och New York kunde börja planeras i detalj. Svensk deltagare förutom Legolas var också Olle Hedins Dartster F. I

sammanhanget måste poängteras att Legolas fortfarande var en silverdivisionshäst och klivet upp i världstoppen hade gått på rekordsnabba 14 månader.

Han skulle tampas med de allra bästa från Frankrike med Ideal du Gazeau i spetsen. "Idealen" skulle också visa sig vara den som fällde Legolas för första gången men fransmannen tog tredje (!) VM-segern först efter strid. Legolas kämpade heroiskt upploppet ner och andraplatsen var en stor bedrift även om segersviten bröts. Kanske till och med det bästa loppet som hästen gjort i karriären.

VM-loppet avgjordes sent på lördagsnatten svensk tid. Radiosportens Lasse Kinch planerade ett telefonreferat. Mobiltelefoner eller satellitutrustning var inte påtänkt vid den tidpunkten. Kinchs förbindelse med Sverige fungerade med några få minuter kvar till start. I det skedet stängde arrangören sonika av den fasta telefonin på anläggningen. Detta för att strypa den förhatliga bookmakingen...

Legolas i VM-loppet.

Goda råd var dyra, men Kinch slog på en bandspelare och med några minuters fördröjning kunde till sist referatet komma i svensk radio.

Sagan Legolas var inte slut med VM-äventyret. Första gången han fick se sig besegrad på svensk mark var på Dannero mot Speedboat. Legolas transporterades i flygplan till Ådalen och skapade på nytt hysteri. Den sensationella förlusten fick fart på belackarna men Thomas Nilsson hade fortfarande stora planer och beslutet att starta i Åby Stora Pris behöver han inte ångra.

Legolas vinner Åby Stora Pris.

Det loppet är en enskild händelse som platsar högt på de historiska listorna. Legolas fick en invändig resa och vid upploppets början var han fortfarande anonym. Berndt "Osten" Lindstedt var på väg att rätta till segersmajlet bakom Snack Bar, men fick istället känna fartvinden från Legolas. Publikhavet exploderade i en mäktig ljudkuliss och det var ett häftigt

liv på läktarna.

Storhetstiden för Legolas var under 1982 och 1983. Framgångarna kom inte lika frekvent senare och mellan 1985–87 tog han bara två segrar. Skadorna blev boven i dramat och Legolas avslutade karriären som nioåring. Legolas betydelse för travet är svår att överskåda men avtrycken han lämnat är bestående.

Som pensionär fick Legolas leka och springa i hagen på ägaren Marko Anics gård i Malmö. Legolas avled den 26 juli 2004 26 år gammal. Sagohästen ligger begravd på Bolets Lya Farms i Slättåkra jämte sin mamma Karolina J.

Made in Åled

Lars Lindström har alltid räckt upp handen och haft en stark tro på sina idéer och affärsmodell.
– Genom årens lopp är min paroll Made in Åled, skrattar Lasse.

Travvärdens mest kände Åledsbo?

Sedan 1970-talet har det skapats massor av teknik och information i den lilla orten strax utanför Halmstad. De produkter som i dag publik och aktiva möter på banorna var ingen självklarhet en gång i tiden.

– Jag fick kontrakt med ATG (AB Trav och Galopp) första gången 1984, om att ta hand om all teknik som fanns på banorna. Avtalet var inte guldkantat men vi såg en potential och med facit i hand blev allting rätt, menar Lasse.

Lars Lindström tillsammans med kompanjonen Kaj Sonesson träffades via ATG och deras olika kompetenser var byggstenar till att de bildade LinSon 1993.

Första digitala resultattavlan.

Företaget då och nu designar banorna med fokus på publikens önskemål och konceptet utvecklas hela tiden.

– Det senaste vi kommit fram med är en tävlingsdisplayer med LED-skärmar, förklarar Lasse.

Lasse utvecklar tekniken.

Resan med LinSon i teknikens värld

1981 Den första digitala resultattavlan i Halmstad.

1984 Samarbetet inleds med ATG (AB Trav och Galopp).
Installering av ny totalisator-teknik på samtliga trav- och galoppbanor.

1985 Halmstad blir officiell "testbana" för de nya systemen.

1988 Den första digitala oddsindikatorn som uppdateras automatiskt direkt från ATG:s spelsystem.

1992 Den första mobila oddsindikatorn, 20 meter lång, och använder trådlös överföringsteknik.

1993 Startskottet för LinSon.

1994 Den första nedräkningsklockan utvecklas för att monteras på startbilarna.

2001 Installation av nytt start- och tidtagningssystem i Halmstad.

2003 Nytt kommunikationssystem i Sverige (Come On Track).

2009 Den första permanenta storbildsskärmen i Halmstad.

2015 Nytt positioneringssystem på 17 travbanor i Sverige.

Det är inte bara publiken som legat i fokus utan Lasse lyssnar också gärna hur de aktiva tänker om tekniken.
– Erik Adielsson och Johan Untersteiner har deltagit i utvecklingsarbetet, förtydligar Lasse.

Verksamhetens hjärta har sedan begynnelsen funnits i Åled.

– Här har jag uppfinnarverkstaden, betonar Lasse.

Genom årens lopp har travbanan i Halmstad varit en naturlig plats att testa utrustningen.

– Det blev från början en prototyp-bana. All teknik som finns på övriga banor har testats i Halmstad, bekräftar Lasse.

Första digitala oddstavlan.

Vägen för Lasse in i travsporten och travbanan i Halmstad tog han via sina arbetskamrater på Kungliga Hallands flygkår, F 14 i Halmstad.

– Jag kom till banan första gången 1976 och började

med att hålla i en sladd, ler Lasse.

Karriären som pilot fick han lägga på hyllan på grund av färgblindhet men tekniken - det han älskade allra mest - gick att fortsätta med på F14.

Även Halmstad-Travet föll Lasse i smaken.

– Jag såg ganska snabbt att det fanns mycket att göra.

Första permanenta storbildsskärmen.

Första stora förändringen i Halmstad blev den digitala oddsindikatorn. Originalen från 1969 med odds-klockor visade oddsen på hästarna i grova drag och sedermera var det svårt att få tillgång till reservdelar.

Bland senare nyheter från LinSon var klockan på startbilarna. Dåvarande sportchefen på Axevalla Benny Ternemar ställde frågan på uppstuds efter en debatt i fackpressen om Lasse hade möjlighet att fixa en displayer.

– Jag tog kontakt med Westerstrand Ur i Töreboda men de hade stängt för semester men jag fick nys om en klocka som användes på en cykeltävling, minns Lasse.

Den klockan visade sig bara kunna räkna uppåt. Lasse fick tillåtelse att programmera om klockan för det som travet var i behov av - nedräkning.

Det blev sannerligen bråda tider med bara några dagar till Stochampionatet på Axevalla. Klockan fanns på startbilens tak i första loppet, men olyckan var inte långt borta.

– Vi såg att klockan höll på att trilla av från taket. För oss var det tur att loppet efter var med voltstart så vi fick tid att skruva fast den ordentligt. Och nyheten om bilklockan spred sig även till Kanada och banan Mohawk i Toronto.

Efter 25 år har LinSon verksamhet i nio länder.

– Vi kom till Danmark först som var i behov av ny teknik och vi fick möjlighet att hjälpa till på deras tio banor, förklarar Lasse.

I slutet på 1990-talet växte det även fram ett behov av information via banornas tv-studio. Lasses son Johan fick utbildningen på Åby under ett års tid innan han var mogen att leda arbetet i Halmstads tv-studio.

Resan genom travsverige har fört honom till samtliga banor och exotiska platser som Hagfors i Värmland och Blommeröd i Höör. – Jag såg annars hästarna som nummer - ett till

15. Men jag har blivit delägare i två hästar och lärt mig mycket och fått en annan syn. Den som knuffade in Lasse som hästägare var Johan Untersteiner. Lasse lovade honom i ett svagt ögonblick att han kunde tänka sig att köpa en häst den dagen Johan flyttade till Halmstad. – Jag trodde nämligen aldrig att Johan skulle komma hem från Solvalla. Han ringde mig omgående och jag höll vad jag hade lovat, skrattar Lasse.

Lars Lindström

Företagets verksamhet inkluderar även arrangemang inom sport och nöje. Ett bland många uppdrag var i Haparanda.

– Det var dags för ishockeymatch mellan två lag från Sverige och Finland på Torne älv. Planens mittlinje var dragen på nationsgränsen och jag tror Finland vann matchen, förklarar Lasse.

Den senaste innovationen är en autentisk

travbana i miniatyr. I en nybyggd demonstrationsstudio visar Lasse upp en helhetslösning med aktuell teknik som finns på banorna i dag. – Det här använder jag mig av vid studiebesök och undervisning, påpekar Lasse.

Han drar igång ett fiktivt lopp via datorn och tidsangivelserna kommer fram med tempo och distans och tidsangivelser på skärmarna.

Erfarenheten från travsporten har också gjort att Lasse har synpunkter på framtiden och han vill se en riktning mot hur andra idrottsförbund jobbar med arenastatusen.

– Man måste ena sig om informationsflödet från banorna och specifikt V75. För att arrangera V75 måste banorna leverera samma information till alla som till exempel nedräkning till defilering och start. Även automatisk information gällande mellantider, diskade hästar, omstart och eventuella olyckor.

Den nya spellagstiftningen som trädde i kraft 2019 påverkar travsporten i hög grad.

– Det måste utvecklas en ny typ av flexibel spelterminal till trav- och galoppbanorna. Totospel i kombination med sporten ger oss en unik kombo. Att avskaffa möjligheten till spel med pengar via terminaler på banorna kommer medföra ett stort publikbortfall.

Lasse har sedan några år tillbaka lämnat över ägandet och stafettpinnen till sonen Johan och mångåriga medarbetaren Christer Biggén.

Prästgården blev till Drömgården

Svenska kyrkans arrendegård i Holm bytte skepnad och förvandlades i början på 1990-talet från en verksamhet med mjölkkor till en träningsanläggning för travhästar.

Prästgården i Holm blev så småningom synonymt med en era av framgångar. Marjaana Alaviuhkola var med från start och ser ett historiskt perspektiv i anläggningen.

– Det har blivit en livsstil för mig och jag hoppas att den här platsen finns kvar även om 100 år i travets tjänst, säger Marjaana.

Håstgården i Holm.

Marjaana fortsätter:

– Holms utveckling har bidragit till de sportsliga framgångarna på Halmstad-Travet.

Jakten på en hästgård förde Marjaana och Kari Lähdekorpi till Gamla Göteborgsvägen och

Prästgården.

– Miljön var inbjudande, och för oss ett kanonställe, ler Marjaana.

Det behövdes ingen längre betänketid innan kontraktet var påskrivet och projektet inleddes i liten skala.

Den verksamhet som blev verklighet med 200 hästar i Kari Lähdekorpi regi på en fullskalig anläggning stavades Top Royal.

– Vändningen kom 1993 när Top Royal vann Sprintermästaren, och försäljningen som följde direkt efter var helt avgörande, förklarar Marjaana.

Kari som ständigt var på jakt efter påläggskalvar i stallet köpte Top Royal från Stall Melissa. När fyraåringen började tävla hos Kari gick han snabbt genom klasserna med bland annat svenskt rekord i ett V75-lopp på Kalmar.

– I försöket till Sprintermästaren var Top Royal inte som allra bäst men Stig H Johansson som körde honom i det loppet rekommenderade att byta balans, minns Marjaana.

Stig H:s visdomsord föll väl ut och finalen blev en eriksgata för Top Royal och Lennart Forsgren.

Tävlingsverksamheten tog fart med nybyggt stall och Marjaana startade också en veteri-

närklinik.

Några år innan Top Royals succé fanns planer på ett stuteri men Marjaana med pennan i handen för en underskrift ändrade på beslutet.
– En ren intuition som jag inte kan förklara, menar hon.

Avelsbiten kollapsade efter ett par år och Holm kunde varit en av förlorarna.

Kari Lähdekorpi

Fokus fanns på tävlingsbiten och amatörtränaren Kari Lähdekorpi och Petri Puro skissade på en utveckling av anläggningen.

– Petri som då var anställd på gården med lärlingslicens hade ett finger med i spelet hur träningsbacken skulle utformas och det påpekar han än i dag, ler Marjaana.

Svensk travsport skapade i samma veva en så kallad A3-licens, och Petri Puro gick vidare till proffslivet som första tränaren i den kategorin och han följdes av Kari Lähdekorpi.

Kari var senare i lag med Åbys tränare Veijo Heiskanen och duon bildade under den senare delen av 90-talet ett storstall.

När samarbetet med Veijo avslutades fick Kari upp ögonen för Timo Nurmos som var tränare i Finland.

– Till slut bestämde sig för familjen att flytta till Halmstad, säger Marjaana.

Timo lämnade så småningom Holm och är i dag en av landets mest framgångsrika tränare.

Träningsbacken i Holm blev nyckeln till framgångarna men flera orsaker finns till hästarnas trivsel.

– Det är stora hagar som ligger nära stallarna och områden för hästarna att röra på sig. Stallarna är som små enheter och det minskar på smittotrycket. Sedan finns här slingor, rakbana och inte minst backen, sammanfattar Marjaana.

I V75 har det enligt Marjaana blivit över 400 segrar till hästar som tränats i Holm.

Kari Lähdekorpi 250 triumfer sticker fortfarande ut men Peter och Johan Untersteiner har börjat jakten...

Vy över anläggningen i Holm

När Kari Lähdekorpi valde att upphöra med proffsskarriären i Sverige och flytta till Finland stod Marjaana inför ett vägskäl.

– Ett investeringsbehov fanns men jag tog beslutet att behålla gården.

Marjaana behöver inte ångra det valet i dag. Första tränaren som "värvades" till gården var Peter Untersteiner och han följdes senare av Stefan Persson och Thomas Uhrberg.

– Stefan och Thomas avslutade själva sina verksamheter men Peter är kvar, konstaterar Marjaana.

Peters första hemvist blev Holmagärde och i takt med resultaten såg han potential i gården och har i dag växt in i kostymen.

– Hästarna på Holmagärde vann alla V75-lopp,

ler Marjaana.

Den senaste in i raden av tränare var Peters son Johan Untersteiner.

När Johan sökte sig till Halmstad efter tio år på Solvalla saknades det ganska snart platser till hästarna.

Marjaana var en av intressenterna till grannmarken som var till salu men slaget såg ut att vara förlorat.

Av en slump hamnade hon hos markens ägare för att köpa ved och fick upp hoppet.

– Läger du ett bud till är marken din, löd beskedet från markägaren.

Dagen efter var marken införskaffad och drömmen gick i uppfyllelse.

I dag står Drömgården i sin fulla prakt och Johan Untersteiner blev ytterligare en viktig bricka i "nya" Holm.

Toppmodern anläggning.

– Det är roligt om Johan kan trygga framtiden här, menar Marjaana.

Inte bara aktivas målmedvetenhet har fört fram Halmstad som bana och organisation. Marjaana följer i den röda tråden som redan skapades av Stefan Holmgren och Gert Lindberg.

Hon visade tidigt intresse för travsportens verksamhet och fick en avgörande skjuts från chefen Staffan Rudberg på djursjukhuset.

– Han pratade om hur viktigt det var med travsällskapets arbete.

Nyfikenheten växte hos Marjaana som snart var fast i organisationen. Hon blev den andra kvinnan i Hallands Travsällskap. Senare följde uppdrag i styrelsen och perioden avslutades som ordförande.

– Vi får vår försörjning från travsporten och man bör vara underrättad om vad som sker, inflikar Marjaana.

Från 2010 har Marjaana varit styrelseledamot i Svensk Travsport och förra året kom det en förfrågan om hon kunde tänka sig platsen som ordförande.

– Jag blev överraskad, men trevligt att kunna påverka mer, konstaterar hon.

Ganska snart efter att Marjaana tagit över som ordförande i Svensk Travsport följde en process i europeiska travunionen.

I början på 2019 valdes Marjaana som ordförande i U.E.T. och den fråga som nästan allting snurrar runt är omregleringen av spelmarknaden som trädde i kraft från 1 januari 2019.

– Hur ska vi försöka få alla aktörer att betala

Marjaana Alaviuhkola

tillbaka till sporten, funderar Marjaana. Den nya spelmarknaden vet ingen i dag var den tar vägen och mycket av arbetet kommer riktas mot EU i Bryssel.

– Vad har hästen för roll till EU-medborgarna, frågar sig Marjaana och utvecklar sitt resonemang.

–Det är viktigt att hästens roll bevaras och för många människor ger hästen betydelsefull sysselsättning.

U.E.T. står också inför frågor hur man tacklar medlemsländernas negativa spiraler med hästantalet som sjunker och sviktande ekonomi.

Ny historia kommer att skrivas och Marjaana vill gärna vara med på den resan.

Halmstads främsta travare genom tiderna

Inom parentes, antal starter, pallplatser, insprungna pengar.

Bolets Igor

(184: 61-30-13, 10 343 735 kronor)
1989 - 2011.

Bolets Igor och Bengt-Åke Angel.

Främsta meriter: Bengt-Åke Angels kelgris startade och vann frekvent. Nedan ett axplock av hästens största segrar.

Copenhagen Cup, Charlottenlund, Köpenhamn, Danmark.

Preis der Besten, München, Tyskland.
Preis der Giganten, Hilversum, Holland.
Gran Premio de Comuni, Montegiorgio, Italien.
Kosters Memorial, Charlottenlund, Köpenhamn, Danmark.
Jubileumspokalen, Solvalla.

Commander Crowe

(106: 61-18-8, 34 345 097 kronor)
2003 -

Commander Crowe och Petri Puro.

Främsta meriter: I Petri Puros regi blev det totalt 35 segrar och karriären inleddes med 23 raka triumfer (svenskt rekord). Dessutom kom en del av dessa stora vinster i...

Svenskt Travderby, Jägersro.
Sundsvall Open Trot, Bergsåker.
Kymi Grand Prix, Kouvola, Finland.

I den nya regin hos Fabrice Souloy segrade
Commander Crowe i en mängd stora lopp bland
annat Elitloppet.

Ex Lee

(138: 60-28-17, 2 189 025 kronor)
1974 - 1986

Ex Lee och Dan Wegebrand.

Främsta meriter: Dan Wegebrands stjärna
bokfördes för många stora fullträffar, inte bara
på hemmaplan utan även i Europa.
Femåringschampionatet (U.E.T.), München,
Tyskland.
Walter Lundbergs Memorial, Solvalla.
Bildpokal, Bahrenfeld, Hamburg, Tyskland.
Grosser Preis der Stadt, Gelsenkirchen,
Tyskland.

Preis der Giganten, Hilversum, Holland.
Gävle Stora Pris.
Smedträffen, Sundbyholm, Eskilstuna.

Legolas

(93: 35-20-10, 3 012 770 kronor)
1984 - 2004

Legolas med vinnarhatt.

Främsta meriter: En av landets mest kända
och folkkära hästar genom tiderna. I Halmstad
inleddes karriären med sju segrar och efter
flytten till Åby stannade det vid 19 raka segrar.
I VM-loppet på Roosevelt Raceway i New York
blev segerraden bruten av Ideal du Gazeau.
Största segern kom i Åby Stora Pris. Årets häst
1983.

Ringostarr Treb

(87: 30-11-17, 12 943 801 kronor)
2010 -

Ringostarr Treb

Främsta meriter: Efter en lång karriär i Europa kom han till Jerry Riordan i Halmstad och tog flertalet betydande segrar.
Elitloppet, Solvalla.
Olympiatravet, Åby.
Sundsvall Open Trot, Bergsåker.

Twister Bi

(56: 21-8-5, 11 748 278 kronor)
2012 -

Twister Bi

Främsta meriter: Under tiden hos Jerry Riordan utvecklades den något hetsige herren under åren till en världsartist.
VM-loppet, New York.
Oslo Grand Prix, Bjerke, Norge.

Övriga textförfattare

Färgstark innovatör

Peter Adler

Författare, journalist och informationskonsult. Verksam som amatörkusk och B-tränare 1977-2002. Före detta ordförande i Hallands Travsällskap, i projektgruppen för styrdokumentet Horisont 2017 samt i STC:s Utvecklingsbolag. Nuvarande ordförande i Svensk Travsports Besvärdsnämnd.

1895 - året då hästsporten kom till Halmstad

Lennart Hildingsson

Mångårig journalist på Hallandsposten.

Halmstad-Travet 50 år

Stefan Holmgren

Chef för Halmstad-Travet 1969-1974. Sedermera generalsekreterare för Svensk Travsports Centralförbund, verkställande direktör och ordförande på Solvalla samt verkställande direktör på Stockholm Globe Arena.

Min tid på Halmstad-Travet

Gert Lindberg

Civilekonom med anställningar i Volvo, Nyby Bruk och Scania till och med 1967, ekonomichef i Halmstads kommun 1967- 1973, verkställande direktör ATG 1974-1998.

Halmstad-Travet 50 år

Halmstad-Travets historia startar 1969. De första stapplande stegen togs på Civila flygfältet 1960 – även om det visade sig att hästkapplöpningar faktiskt förekom redan 1895! 74 år senare – den 12 juli 1969 – kördes det allra första loppet på travbanan.

Utvecklingen för svensk travsport har under dessa 50 år gått i rasande takt. Halmstad-Travet har varit i förarsätet genom sin innovationslusta, vilket boken ger klart stöd för.

Händelserna och historierna sedan starten är många. Sammanhållningen bland de aktiva – trots konkurrensen vid tävlingarna – har varit en bidragande orsak till framgångarna.

Sprintermästaren startades 1971 och har – i sina genom åren olika tappningar – varit en stor framgång. Än idag vallfärdar människor från både när och fjärran för att vara en del av upplevelsen.

Tävlingarna är verksamhetens nav – men travsporten är långt mer mångfacetterad än så.

Kapplöpningarne vid Halmstad

Söndagen den 14 Juni 1896

med början kl. 2,15 e. m.

5 löpningar, hvartil 109 hästar äro anmälda.

Vidare genom affischer och program.

Halmstads Kapplöpningskomité.

(1811.)

